

Eks. 2

FISKERIDIREKTORATET
BIBLIOTEKET

18 MARS 1997

NR. 5 - 1996

Fiskets Gang

82. ÅRGANG

NORTHERN
SEAFOOD
CONFERENCE &
EXHIBITION '96

Side 4-16

Fiskets Gang

UTGITT AV FISKERIDIREKTORATET

82. ÅRGANG
NR. 5 – JUNI 1996

Utgis månedlig
ISSN 0015-3133

ANSV. REDAKTØR

Sigbjørn Lomelde
Kontorsjef

REDAKSJONSSEKRETÆR

Per-Marius Larsen

REDAKSJON:

Olav Lekve
Dag Paulsen

Ekspedisjon/abonnement:
Esther-Margrethe Olsen

Annonser:
PS Marketing
Postboks 115
5100 Isdalste
Telefon: 56 35 03 73
Telefax: 56 35 43 35

Fiskets Gangs adresse:
Fiskeridirektoratet
Postboks 185, 5002 Bergen
Tlf.: 55 23 80 00

Trykt i offset
JOHN GRIEG A/S

Abonnement kan tegnes ved alle poststeder ved innbetaling av abonnementsbeløpet på postgirokonto 5 05 28 57, på konto nr. 6501.05.63776 Kredittkassen eller direkte i Fiskeridirektoratets kassakontor.

Abonnementsprisen på Fiskets Gang er kr. 250,- pr. år. Denne pris gjelder for Danmark, Finland, Island og Sverige. Øvrige utland kr. 350,- pr. år. Utland med fly kr. 450,-
Fiskerifagstudenter kr. 100,-.

ANNONSEPRISER: Alminnelig plass

1/1 kr. 5.700,-
1/2 kr. 3.400,-
1/4 kr. 2.500,-

Tillegg for farger:

kr. 1.000,- pr. farge
3 omslag kr. 11.000,- (4-farger)
Siste side kr. 12.000,-
Gjelder fra nr. 7/8-94.

VED ETTERTRYKK FRA
FISKETS GANG
MÅ BLADET OPPGIS SOM KILDE

ISSN 0015-3133

Det spøker for nordsjøsilda

- * Overfiske på 134.000 tonn i fjor * Langt under sikker biologisk grense
- * Høye priser gir høyere fiskeintensitet

Dette er kort fortalt situasjonen for nordsjøsilda, som forvaltes i felleskap av Norge og EU. I mange år har forskerne løftet sine pekefingre og advart både norske og europeiske myndigheter mot overfiske av en høyt skattet ressurs. Bli ikke forskerne hørt kan bestanden av nordsjøsild få et alvorlig sammenbrudd på lik linje med sildekrakket for 25–30 år siden.

I fjor var totalkvoten satt til 400.000 tonn, mens det ble fisket opp omlag 534.000 tonn. Overfisket på 134.000 tonn kan gi dramatiske konsekvenser og nå roper havforskerne enda et varsko. Den rådgivende komitè for fiskerireguleringer (ACFM) i det internasjonale havforskningsråd (ICES) anbefaler at det ikke fiskes mer enn 232.000 tonn dette året.

Men komitèen hadde helst sett en totalkvote også under dette tallet.

Man regner at gytebestanden av nordsjøsild i dag ligger på omlag en halv million tonn, mens havforskerne mener 800.000 tonn er den nedre sikre biologiske grensen. Det betyr at dødeligheten må drastisk ned for at bestanden skal være i stand til å vokse.

På denne tiden av året er nordsjøsilda spesielt attraktiv. Kvalitetssild blir bearbeidd til såkalt matjesild, en slags spekesild light, og det blir gitt svært høye priser. Norske fartøy som i mai har fisket sild i Nordsjøen og levert i Danmark har fått opp til 23 kroner pr. kilo. Dette er over 10 ganger det man kan forvente å få for god kvalitet av den norsk vårgytende silda. Det høye prisnivået fører til større fiskeintensitet og faren for overfiske øker. Mange av EUs ringnotsnurpere som i vår har fisket etter nvg-sild i Norskehavet har nå snudd og fisker etter nordsjøsild.

Feit og fin nordsjøsild ruller inn i fiskemottakene og betales med skyhøye priser, som fører til høyere fiskeintensitet og faren for overfiske øker. Forskerne advarer nå for n'te gang mot overfiske av nordsjøsild.

Olav Lekve

Det spøker for nordsjøsilde	2
Northern Seafood Conference	4–8
– Enorm vekst i norsk fiske-eksport til Estland	
– Ein analyse av Russland som fiskerinasjon	
– Fiskerisamarbeid i Barentsregionen	
– Forbruket av laks i Russland aukar	
Northern Seafood Exhibition	9–16
– Nytt bein å stå på for norsk fiskerinæring	
– Sjømat i alle variantar	
Rekruttering til – og kompetanse i fiskenæringen	17
Kort møte med Angola	23
Bransjeregisteret	26
Fôrkvoter også neste år i oppdrettsnæringen	27
Medalje for skillerist	29
Omsetningen av laks og ørret januar–april 1996	30
Lån og løyve	33
Siden sist	35

Forsidefoto:
Statsraad Lehmkuhl
Foto:
Dag Paulsen

Redaksjonen
avsluttet
29. mai 1996

Enorm vekst i norsk fiske-eksport til Estland

I 1992 eksporterte Noreg 8 tonn fisk til ein verdi av 116.000 norske kroner til Estland. På tre år steig tala til 11.204 tonn og 40, 4 millionar kroner, og Noreg er i dag Estlands viktigaste leverandør av fisk. Nær heile kvantumet er sild og makrell som blir levert rund og frosen som råvarer til estisk fiskeindustri.

Dei tidlegare austblokklanda representerer ein stor potensiell marknad for norske fiskeprodukt. Dette kom fram under «Northern Seafood Conference» i Bergen i mai. Den estiske fiskeridirektøren Lauri Varja understreka i sitt innlegg at dei baltiske statane; Estland, Latvia og Litauen er både samarbeidspartnarar og konkurrentar til Noreg.

– Norsk-estisk fiskehandel dei siste åra har vore ein stor suksess for dei estiske partnerane ved at

arbeidsløysa innan estisk fiskeindustri har betra seg. Estland importerer råvarer av høg kvalitet frå Noreg og bearbeider dette i eigen industri med det resultat at sild og makrell kan seljast til estiske forbrukarar til fornuftige prisar, og vi eksporterer også bearbeidd sild og makrell vidare til våre naboland, seier Lauri Varja.

Distribusjonskanal

Dei baltiske landa har lange tradisjonar som transittland for fiskeeksport vidare austover til Russland, Kviterussland, Ukraina etc. Alt tidleg i middelalderen under Hansatida var dei baltiske landa eit sentrum for transithandel med fisk. Etter at Sovjetunionen vart oppløyst har statane igjen innteke ein strategisk posisjon for m. a. norsk fiskeeksport.

– I Sovjettida vart den baltiske fiskeindustrien forsynt med råvarer fanga over heile verda av eigen flåte. Etter at dei baltiske landa igjen vart

Fiskeridirektør Lauri Varja i Estland inviterer norsk fiskeindustri til å satse i Estland og dei andre baltiske landa. (Foto: Dag Paulsen)

sjølvstendige ramla dette systemet meir eller mindre saman. I dag er fiskeindustrien i Baltikum avhengig av fisk frå eigne farvatn i Austersjøen og ein stor import frå mellom anna Noreg. Det er derfor mi meining at norsk fiskeindustri er ein naturleg partner for vår eigen industri og Baltikum kan fungere som ein god distribusjonskanal på den austuropeiske marknaden, seier Lauri Varja.

Statane ved austkysten av Austersjøen har eit godt utbygt veg- og jernbanenett. Dei tre landa har til saman meir enn 6.500 kilometer jernbanelinjer og eit heilt nytt og stort europeisk vegnett er planlagt. Motorvegen «Via Baltica» er planlagt å gå mellom Finland og Polen gjennom dei baltiske landa og vil knyte saman Nord Europa med Aust- og Sør-Europa. Parallelt med denne store vegutbygginga er det planlagt ei modernisering av telekommunikasjonssystemet i Baltikum og det er planlagt å bygge transportterminalar i tilknytning til vegprosjektet.

FG Olav Lekve

Abonner på Fiskets Gang

Ein analyse av Russland som fiskerinasjon

Den russiske visefiskeriministeren, Vjacheslav Zilanov, var ein av foredragshaldarane på den internasjonale sjømatkonferansen, «Northern Seafood Conference» i Bergen i mai. Noreg sitt forhold til Russland og tidlegare Sovjetunionen på fiskerifronten har alltid vore godt. Etter samanbrotet av sovjetstaten har Noreg og Russland halde fram det gode forholdet. Zilanov brukte sitt foredrag til ein analyse av Russland som fiskerinasjon; under Sovjettida, dagens situasjon og i framtida.

I Sovjet var det viktigaste målet med fiskeripolitikken å sørgje for at landets borgarar fekk tilgang til ulike typar fisk og sjømat til låge prisar.

– Utvikling av fiskeria, fiskeindustrien og infrastrukturen var basert på ein heimemarknad, strengt regulert av statsmonopolet. Eksport av fiskevarer skjedde kun etter godkjenning frå staten. Døme på slike eksportselskap var Prodintorg og Sovrybflot. Import av fisk skjedde ofte etter «gjengkjøpsavtalar». F. eks var den islandske sildeeksperten betaling for russisk olje og brensel, og import av canadisk fisk skjedde etter avtale om russisk tilgang til å fiske i kanadiske farvatn, sa Zilanov.

Den strenge reguleringa av fiskeomsetnaden og eit godt utbygt distribusjonsnett i Sovjet førte til at det gjennomsnittlege fiskeforbruket i den russiske delen låg på det nivået som ernæringsforskarar hadde tilrådd, 18 kilo pr. innbyggjar pr. år. På den andre sida førte Sovjetsystemet til at eksporten var svært avgrensa.

Dagens situasjon

Ein analyse av den russiske fiskerinasjon i moderne tid fell inn i perioden 1992 – 1995. I denne perioden endra det russiske systemet seg frå planøkonomi til marknadsøkonomi. I denne perioden har Russland blitt ein del av den globale marknaden. I 1994 var den russiske eksportinntekta på sjømatprodukt auka til nær 2 milliardar amerikanske dollar. Dette er 2,3 gonger meir enn eksporten i 1992. På den andre sida er den russiske importen endå låg, men viser vekst. I 1994

Den russiske visefiskeriministeren Vjacheslav Zilanov gav ein analyse av russisk fiskerinasjon på sjømatkonferansen «Northern Seafood Conference» i Bergen i mai (Foto: Dag Paulsen).

importerte Russland 370.000 tonn fisk til ein verdi av 265 millionar amerikanske dollar. Zilanov sa det er fire ulike faktorar som beskriv utviklinga av handel med sjømatprodukt med Russland.

– For det første frigjer av handelsbarrierar slik at russiske selskap får adgang til direkte handel på den internasjonale marknaden. For det andre den russiske økonomien og den høge inflasjonen som gjer seg utslag i auka prisar på brensel og energi, høge renter, ustabile tilhøve og fråvær av stabile investorar. For det tredje ei endring i den russiske fiskerigeografien. Det betyr store endringar i fangststruktur, nye artar og ei spesialisering av flåten. Sist; fjerning av det verna russiske fiskeindustri hadde gjennom det politiske systemet, sa Zilanov.

Men, trass i overgangen til marknadsøkonomi og fristilling av russiske selskap til fritt å handle på verdsmarknaden, trur Zilanov at importen av sjø-

matprodukt vil vera ubetydeleg i høve til det totale forbruket. Dei siste åra har importert sjømat lege på ein andel på 1,35 til 2,96 prosent av det totale forbruket.

Framtida

Etter oppløysinga av Sovjetunionen og overgangen til marknadsøkonomi er den økonomiske situasjonen i Russland blitt svært ustabile og den russiske visefiskeriministeren slo fast fylgjande kriterium for å lukkast innan russisk fiskerinæring, både for russisk fiskeindustri og utanlandske investorar og samarbeidspartnerar.

– Den vidare utviklinga av eksportaktiviten, «joint - stock» selskap og andre organisasjonar er heilt avhengig av deira evne til å overleve kriser i

fiskerinæringa, i tillegg til ei nødvendig fornying av den russiske fiskeflåte og -industri. Forskjellig ekspertise har uttalt at russiske fangstar vil stige moderat til 1997. Etter 1998 vil fangstane gå ned dersom flåten ikkje blir fornya. Personleg trur eg fylgjande tendensar vil gjere seg gjeldande fram mot år 2000:

Eksporten frå russisk fiskerinæring vil halde fram og viktige artar vil vera hyse, torsk, laks og på litt lenger sikt; krabbe, reker, kaviar etc. Importen vil stige som ei følgje av større etterspurnad av «nye» produkt på den russiske marknaden, meinte Zilanov.

 Olav Lekve

Sommerfisket for ungdom utvides i 1996

Fiskeridepartementet har med virkning fra mandag 3. juni i år åpnet for at ungdom under 25 år kan fiske torsk, hyse og rognkjeks for salg. Dette er en videreføring og utvidelse av fjordårets prøveordning. Perioden er forlenget med tre unker, og gjelder fra 3. juni til 23. august. Nytt i år er også at fiske av rognkjeks er omfattet av ordningen.

Prøveordningen i 1995 viste seg å være meget vellykket. Det var god deltagelse fra hele kysten idet over 700 ungdommer meldte seg på ordningen.

Det har vært mange forespørsler om videreføring av sommerfisket for ungdom både fra ungdom som deltok i fjor, fra lokale opplæringskontor og andre som jobber med å stimulere til økt rekruttering til fiskerinæringen som Fiskerinæringens Felles Kompetansestyre. Alle disse ser sommerfiskeordningen som et meget positivt tiltak for å stimulere til økt interesse for utdanning innenfor fiskerinæringen.

Fiskeriminister Jan Henry T. Olsen understreker at det er viktig at reguleringene ikke hindrer ungdommen i å få forsøke seg i næringen. Han skriver i et brev til hver enkelt av fjordårets deltagere at han håper at de som deltar i sommerfisket, finner fiskerinæringen attraktiv og velger å satse på en fremtid i den. Fiskeriministeren ser ordningen med sommerfiske for ungdom som et viktig virkemiddel for å stimulere ungdom til å ta sin videre utdanning innenfor fiskerifag.

Årets ordning med sommerfiske for ungdom omfatter som i fjor ungdom opptil 25 år.

De som deltar i ordningen, får anledning til å fiske torsk, hyse og rognkjeks for salg med stang og håndsnøre, juksamaskin, garn med samlet lengde på inntil 210 meter, liner med inntil 300 angler og inntil 10 teiner eller ruser. For de fleste andre fiskeslag er det allerede anledning til å fiske for salg. Det gjelder egne regler for fisket etter sild. Av sikkerhetsmessige hensyn kan ungdom under 15 år bare fiske for salg med stang, håndsnøre eller juksamaskin.

Disse og de øvrige reglene er i samsvar med fjordårets regler, ettersom Fiskeridepartementet med bakgrunn i kun positive tilbakemeldinger fra fjordårets prøveordning, ikke har sett behov for å gjøre andre endringer enn å utvide perioden og å inkludere rognkjeks.

Fiskeridepartementet sender nå ut en nye brosjyre om ordningen. Brosjyren kan fås hos fiskerisjefene og fiskerirettlederne. Her blir de sikkerhetsmessige forhold omtalt, og fiskerirettlederne vil gi ytterligere orientering. Registreringsskjema ligger ved brosjyren.

Fiskeriministeren understreker at det er viktig at alle ungdommene som deltar i ordningen utviser den forsiktighet som er nødvendig, og sørger for at såvel båten som utrustinga er i forsvarlig stand.

– Hvis alle følger de reglene som gjelder og er forsiktige, vil sommerfisket også i år være en god mulighet til en spennende sommerjobb som gir god inntekt og vekker interessen for videre satsing i fiskerinæringen, sier fiskeriminister Jan Henry T. Olsen.

Oddrun Pettersen:

Fiskerisamarbeid i Barentsregionen

I 1993 ble Barentssekretariatet etablert etter at de tidligere utenriksministrene Thorvald Stoltenberg og Andrej Kozyrev hadde tatt initiativet til et mer utstrakt samarbeid i nord. Sekretariatets arbeid omhandler hele det næringsmessige samarbeidet mellom Nordkalotten og Russland, men fiskerinæringen har selv sagt en framtreddende plass i dette samarbeidet. Sekretariatsleder og tidligere fiskeriminister Oddrun Pettersen gikk gjennom Barentssekretariatets arbeid og framtidvisjoner under «Northern Seafood Conference» i Bergen.

Oddrun Pettersen er leder av Barentssekretariatet som omfatter Nordkalotten og de nordlige delene av Russland.

Det er gjennomført flere programmer og prosjekter, og sekretariatet har initiert flere samarbeidsprosjekter på siden av sitt eget program.

Tredoblet eksport

Siden Sovjetunionens fall har handelsmønsteret i nord endret seg betydelig, f. eks ved russiske landinger av fisk i hovedsakelig Finnmark. I 1995 kjøpte norske fiskekjøpere fisk for omlag 1,5 milliarder kroner fra russiske trålere.

– Dette er en utvikling som vi gjerne ser fortsetter. Denne type av handel er et eksempel på hvordan russere har en mulighet til å akkumulere kapital som de trenger for å handle med på andre sektorer, ved kjøp av varer og tjenester fra de vestlige land. I løpet av de vel tre årene som Barentssekretariatet har eksistert har eksporten over Murmansk blitt mer enn tredoblet. I 1995 kom 18 prosent fra Norge og 16 prosent fra Finland, sa Oddrun Pettersen.

Pettersen mener at handelen mellom norsk og russisk fiskerinæring bør være mer enn bare landinger av russisk fisk i norske havner.

– Barentssekretariatet håper på en videre utvikling og ønsker å være en døråpner slik idèen hele tiden har vært. Vi har f. eks firmaer i Finnmark,

som gjennom program for sekretariatet nå utreder muligheten for videre handelsutvikling i nord. Dette programmet tar for seg infrastruktur, fiskeflåten, fiskeindustrien, forskning og utvikling og rammevilkårene som trengs for en total fiskerinæring i regionen, sa Pettersen.

Utfordringen

Fra tidligere tider har samkvemmet mellom spesielt Finnmark og Kola vært godt. Etter mange «kjølige» år har det tette samkvemmet igjen fått grobunn og Oddrun Pettersen mener regionen står overfor store utfordringer de kommende årene.

– Det er en stor utfordring å delta i utviklingen for en god framtid for folket i Barentsregionen. Målet må være å sikre en stabil handel, bidra til fred og politisk stabilitet og støtte reformarbeidet i Russland. Det vil gi positive effekter langt utover vår egen regionen, og vil omfatte hele Europa, sa Oddrun Pettersen.

Forbruket av laks i Russland aukar

Eksport av norsk laks til Russland er framleis svært beskjeden. Forbruket av laks og lakseprodukt har vore dekkja med leveringar av stillehavslaks frå den russiske stillehavsflåten. Men tilgangen på stillehavslaks har vist sterk tilbakegang og russarane har dei siste to åra starta import av atlantisk laks frå Noreg, Sverige og Finland. Administrerende direktør Valeri Zimnitski i selskapet JSC Nord West FC meiner forbruket av laks i Russland vil auke med betre tilgang på importert atlantisk laks, mellom anna frå Noreg.

Valeri Zimnitski, administrerende direktør i det russiske selskapet JSC Nord West FC, meiner forbruket av laks i Russland vil auke dei komande åra. (Foto: Per-Marius Larsen)

I sitt foredrag på «Northern Seafood Conference» viste Zimnitski til ein del prognosar og trendar for laksemarknaden i Russland.

– Forbruket av laks vil framleis vekse, basert på større import og auka lakseoppdrett i Russland, men nasjonal oppdrett må fyrst nå opp til god kvalitet på sin laks, og ikkje før om nokre år vil russisk oppdrettsnæring vere i stand til å dekke heimemarknaden. Importen vil stige forsiktig, men vil bli stabilisert på grunn av høge tollsatsar på bearbeidd fisk, meinte Zimnitski.

Meir import

JSC Nord West FC starta forsiktig med import av atlantisk laks. Fram til 1993 var det snakk om under eitt tonn pr. måned. På grunn av høge prisar på rund laks på den europeiske marknaden var det nær sagt umogeleg å importere norsk laks. Prisen på rund norsk laks var høgare enn bearbeidd baltisk laks på den russiske marknaden.

– Etter 1993 endra biletet seg. Matvareimporten auka med bakgrunn i fylgjande moment: Mindre tilgang på russiskproduserte varer, stigande gjennomsnittsløner i Russland og lemping av tollreglar for importerte råvarer. Dette gjorde oss i stand til å importere atlantisk laks for bearbeiding av høgkvalitetsprodukt. Omlag 80 prosent av vår produksjon går til heimemarknaden eller til andre tidlegare Sovjetrepublikkar, sa Zimnitski.

I 1995 kjøpte selskapet 550 tonn laks. Av dette var 450 tonn importert og 100 tonn vart kjøpt på den lokale marknaden. Dette året reknar Zimnitski med at selskapet har behov for 800 tonn laks, av dette må ca. 600 tonn importerast.

Russisk oppdrettsnæring

I løpet av dei siste åra har russiske fiskeristyre-smakter satsa store ressursar på oppdrett i Murmanskområdet og i den russiske Karelen. Det er gjort store investeringar, utstyr, teknologi og smolt er importert frå Noreg og Finland. Det er bygt fôr-fabrikkar og det er gitt billige lån og ytt tilskot til russiske lakseoppdrettarar. Styresmaktene har også innført tollsatsar på importert laks for å verne russiske oppdrettarar mot billig import. Laks importert til Russland får i dag eit skatte- og tolltillegg på 32 prosent av salsverdien som skal betalast ved kryssing av grensa.

Men framleis er oppdrett i Murmanskområdet og i Karelen svært beskjeden i høve til norsk oppdrett. I 1995 var produksjonen på omlag 1.300 tonn, men Zimnitski meiner dette talet vil stige kraftig dei næraste fem åra. Av totalkvantumet på 1.300 tonn kjøper som nemnt selskapet til Zimnitski berre 100 tonn, under 10 prosent. Han gav sjølv svar på kvifor dei kjøper så lite.

– I utgangspunktet er vi sjølvsagt interessert i å kjøpe mykje meir enn vi gjer, men det beskjedne talet grunnar seg i at russisk oppdrettslaks har for dårleg kvalitet (farge), den er for liten, fråværet av tilfredsstillande fryselerer gjer det slik at berre kjølt laks er tilgjengeleg, prisane er ofte for høge og det er svært vanskeleg å finne produsentar som kan levere ein jamn produksjon, sa Zimnitski.

Statssekretær Jan Petter Rasmussen om sjømatmessen i Bergen:

– Nytt bein å stå på for norsk fiskerinæring

Statssekretær Jan Petter Rasmussen i Fiskeridepartementet åpnet den første «Northern Seafood Exhibition» i Bergen 9. mai og mente bl. a. med denne nye sjømatmessen har norsk fiskerinæring fått et nytt bein å stå på.

– «Northern Seafood Exhibition» er en nyskaping i presentasjonen av norske fiskeprodukter. Fra før har vi to store fiskerimesser i Norge, «Nor-fishing» og «Aqua Nor». Begge arrangeres i Trondheim i august og alternerer slik at «Nor-fishing» går det ene året og «Aqua Nor» det andre. Begge er viktige messer, både nasjonalt og internasjonalt og har stor betydning for norsk fiskerinæring. Med etableringen av «Northern Seafood Exhibition» får norsk fiskerinæring et tredje bein å stå på i messesammenheng, sa Rasmussen i sin åpningstale.

Både «Nor-fishing» og «Aqua Nor» er internasjonale og primært utstyrmesser. Det har ikke vært etablert noen rendyrkede sjømatmesse her i landet, til tross for den solide posisjon Norge har som fiskerinasjon, både i Europa og resten av verden. Derfor ønsker Fiskeridirektoratet å etablere en slik messe for å vise fram produktspekteret fra norsk fiskerinæring. Mange norske fiskebedrifter deltar på store internasjonale messer i utlandet. Gjennom sjømatmessen i Bergen skal det bli mulig å presentere seg på en internasjonal måte slik at de utenlandske kjøperne trekkes hit.

Nye muligheter

– Etableringen av sjømatmessen i Bergen gir nye muligheter for små og mellomstore bedrifter, som ikke har råd til å delta på messer ute, anledning til å vise seg fram for et internasjonalt publikum. Målet med «Northern Seafood Exhibition» er således å bidra til å øke verdiskapningen i norsk fiskerinæring ved å fremme salget av norske fiskeprodukter. Det gjelder også økt salg av

BilDen første «Northern Seafood Exhibition» ble åpnet av statssekretær Jan Petter Rasmussen i Fiskeridepartementet. (Foto: Per-Marius Larsen).

fiskeprodukter på det norske markedet, sa Rasmussen.

Fiskeridirektoratet håper at norsk fiskerinæring ser verdien av å arrangere en internasjonal sjømatmesse med fisk og sjømatprodukter slik at «Northern Seafood Exhibition» kan bli et fast arrangement. Basert på inntrykk fra utstillere og

 NR. 5
1996

besøkende har sjømatmessens livets rett og Fiskeridirektoratet starter, sammen med sine samarbeidspartnere Messeselskapet AS og Possibility AS, om kort tid planleggingen av neste messe.

Støtte

Statssekretær Jan Petter Rasmussen representerer det politiske miljø og gir sin uforbeholdne støtte til sjømatmessens.

– Norge har særdeles gode, naturlige forutsetninger for produksjon av sjømat, med våre rike havområder, lange kyst og rene havmiljø. Å kunne produsere god sjømat i et rent miljø er et viktig og verdifullt fortrinn for vår fiskeindustri. Å ha rikti-

ge fora å presentere våre produkter i vil likevel alltid ha stor betydning, og det er å håpe at «Northern Seafood Exhibition» vil bli et slikt forum, og at enda flere bedrifter fra hele landet ser verdien i dette og mulighetene som ligger i å kunne møte sine kunder på en profesjonell matvaremesse i Norge. Det var Fiskeridirektoratet som gjorde opptakten til «Norfishing» i 1960. Det er også direktoratet som har dratt i gang den nye messen i år. Jeg håper denne utstillingen blir en like stor suksess i årene som kommer som «Norfishing» er blitt, sa Rasmussen.

 Olav Lekve

Hardere konkurranseklima – nedgang i Frionors omsetning

Lysaker, 22. mai 1996. – Det første året etter EU-avstemningen har vært preget av et enda hardere konkurranseklima for norsk frossenfisk i store deler av Europa-markedet. Både tollforhold og et spesielt kostbart norsk fiskeråstoff har gjort det vanskelig å satse offensivt mot EU-markedene, skriver styret i Frionor A/S i selskapets årsberetning. I 1995 har Frionor lagt vekt på å styrke konkurransevnen, spesielt på bakgrunn av endringene i rammebetingelsene etter EU-avstemningen. Selskapet har også økt fokuseringen på markeder utenfor EU.

– I tråd med den sterke satsingen på merkevarer er det gjennomført organisasjonsmessige tilpasninger for å styrke konsernets kapasitet innen produktutvikling og markedsføring. Den stadig økende konkurransen mellom færre store aktører både på leverandør- og distribusjonssiden har gjort det nødvendig å prioritere enkelte geografiske markeder og markedssegmenter. Ressurser og innsats må konsentreres for å styrke merkevaren Frionor i de mest sentrale og attraktive markedene, skriver styret.

En stadig sterkere konkurranse har gjort det vanskelig å øke omsetning og bedre inntjening, men en bevisst satsning på merkevarerbygging har likevel gjort det mulig å opprettholde posisjonene i de viktigste markedene. Konsernets omsetning i 1995 viser en nedgang på åtte prosent til 1.745 millioner

kroner, med et driftsresultat på 38 millioner kroner mot 47 millioner i 1994. Den lavere omsetningen skyldes bare delvis kvantumsutviklingen, 62.400 tonn i 1995 mot 65.000 tonn året før. Andre årsaker til nedgangen er det generelle fallet i fiskeprisene og valutakursendringer.

I juni 1995 ble det opprettet et eget datterselskap i Danmark. Dermed er Frionor-merket etablert i alle nordiske land med de muligheter dette gir for synergi både i produksjon og markedsføring. Etter en positiv utvikling av Frionors aktiviteter i Øst-Europa, er også selskapets representasjonskontor i Tsjekia under omdannelse til datterselskap.

Frionor har et internasjonalt nettverk bestående av 11 datterselskap ansvarlig for salg og markedsføring i Norge, Sverige, Danmark, Sveits, Storbritannia, Tyskland, Frankrike, Tsjekia, USA, Australia og Singapore. Selskapet eier også videreforedlingsanlegg i Norge, USA og Thailand. Frionor eksporterer sine produkter til ca. 30 markeder i fire verdensdeler, og i tillegg til datterselskapene samarbeid med agenter og distributører. Konsernet hadde ved årsskiftet 838 ansatte fordelt med ca. 1/3 i Norge og 2/3 i utlandet.

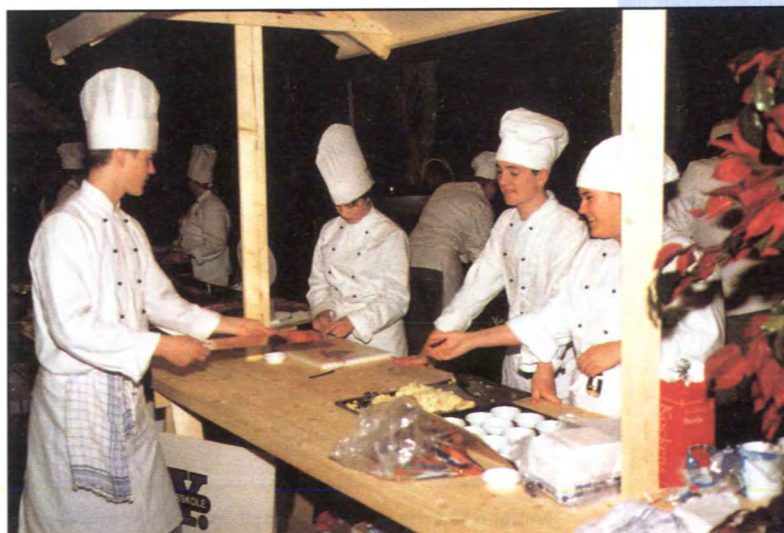
Kontakt for ytterligere opplysninger:

Adm.dir. Svein G. Nybø
Informasjonsjef Per Terje Rogde
Telefon: 67 12 30 10.

Northern Seafood Exhibition

Sjømat i alle varianter

Til tross for betydelig konkurranse fra de internasjonale Hansadagene i Bergen: I følge en oversikt fra Messeselskapet, teknisk arrangør av den første Northern Seafood Exhibition i Bergen, fant i alt 2 400 besøkende veien til messesenteret Aenum i Solheimsviken i Bergen under sjømatutstillingen i begynnelsen av mai. Vi våger den påstand at ingen besøkende behøvde å gå sulten fra messeområdet !

Elever fra kokke- og stuertlinjen ved Bergen yrkesskole supplerte med ferdig tilberedte smaksprøver under hele utstillingen.

Her kunne publikum smake seg gjennom de lekreste silderetter, et imponerende utvalg lakseprodukter, tørrfisksnacks, fiskekaker, kaviarer og ulike erstatningsprodukter – for å nevne noe. Som en personlig favoritt vil vi gjerne få trekke fram den frityrstekte blåkveiten som ble servert av bedriften Fonn Egersund AS, fra fiskeboden som sto sentralt plassert ved inngangen til Aenum. Et velsmakende «snacksprodukt» ! Hvorfor skal det fortsatt være så vanskelig å få fiskeprodukter inn som et supplement på «gatekjøkkenmarkedet» ? er spørsmålet vi stiller oss.

I et hjørne av det ca 1000 m² store utstillingsarealet var elever fra Bergen kokke- og stuertskole travelt opptatt med å tilberede smaksprøver for de omlag 40 utstillerne som deltok på messen. Dette

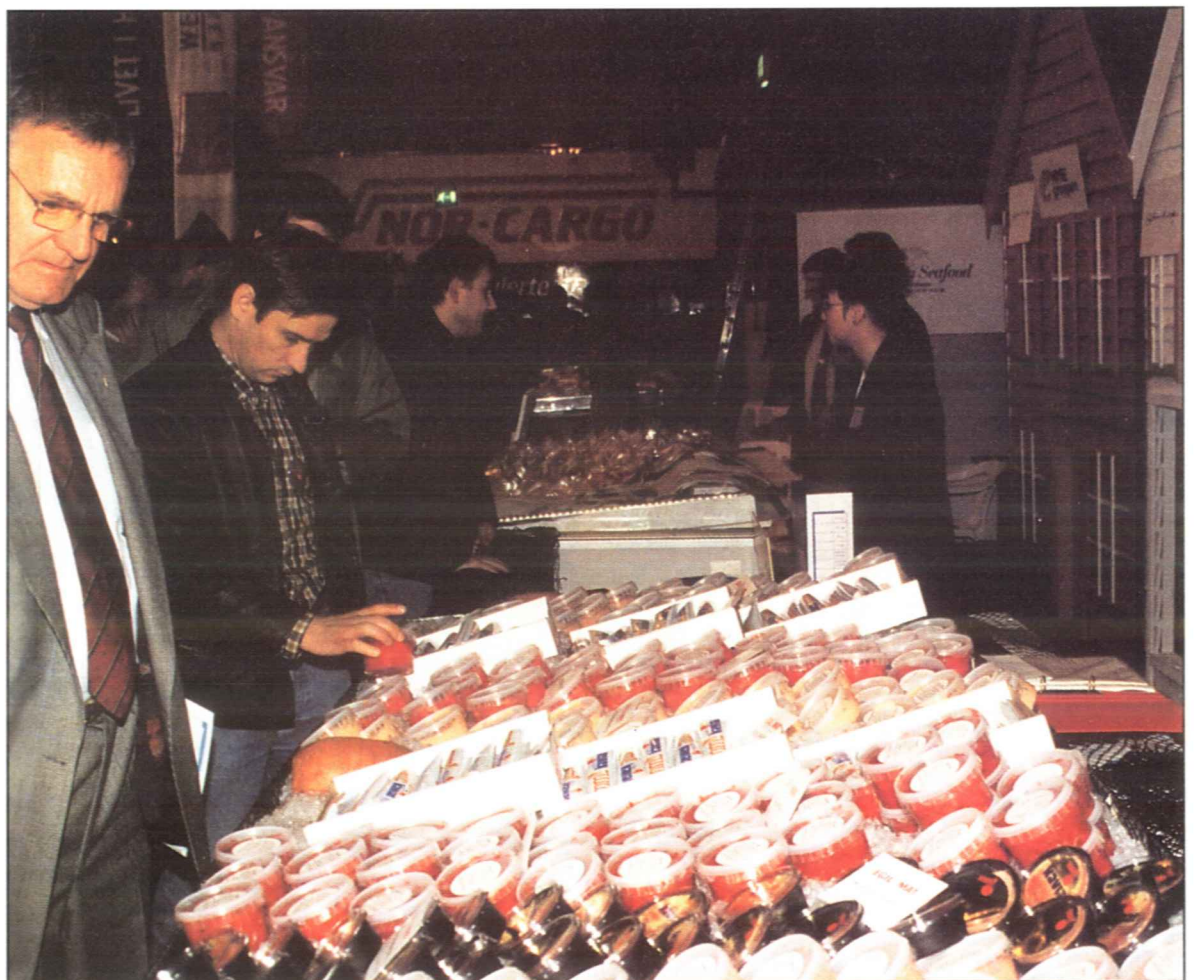
Av sild blir man snill ! Fiskerisjef i Rogaland, Svein Munkejord, forsyner seg grovt med smaksprøver fra Norrøna Silde representant

FG

NR. 5
1996

Hvorfor ikke bytte ut kyllingen med en Laks Provence rett fra frysen neste lørdag? Dette smakfulle og enkle festmåltidet leveres av Oster Sea Products ved Bergen.

Hos Egil Mat fra Melbu i Vesterålen kunne publikum bli kjent med en lang rekke såkalte erstatningsprodukter av ulike fiskeslag. Bedriften kunne også demonstrere en helt ny metode for vakumpakking av fiskeprodukter.

Lerøy-disken kunne fremby et stort utvalg ferske, frosne og røykte fiskeprodukter.

«Fagdelen»

Størst publikumstilstrømning opplevde utstillerne på åpningsdagen, torsdag 9. mai. Dette var også den såkalte «fagdelen» av utstillingen, der publikum besto av inviterte gjester fra konferansen «Northern Seafood Conference» som ble avholdt parallellt på Hotell SAS Raddison på Bryggen i Bergen. Også mange av de omlag 150 internasjonale deltakerne fra arbeidsgruppen Codex Alimentarius, en bredt sammensatt arbeidsgruppe med formål å utarbeide internasjonale kvalitetsstandarder for handel med fiskeprodukter, og som hadde sitt møte i Bergen nettopp i disse dager, fant veien til utstillingen.

Etter det Fiskets Gang kjenner til var det særlig blant de mange øst-europeiske og russiske besøkende fra konferansen at det ble knyttet verdifulle kontakter med flere av utstillerne. Flere utstillere bekrefter at det ble inngått store intensjonsavtaler innen sild og makrell denne dagen. Det ble også inngått en del hvitfiskavtaler. *Hvor* store vil den nærmeste framtiden vise.

Bergen Fiskeindustri – storleverandør av pelagisk fisk til blant annet Russland og Øst-Europa – var blant de firma som hadde særlige forventninger til koblingen mellom en sjømatkonferansens øst-europeiske tema og sjømatutstillingen i Aremum. Disponent Magne Skjønhaug sier at bedriften på eget initiativ benyttet anledningen til å invitere kunder til utstillingen for å vise hva de selv og konkurrerende bedrifter hadde å tilby innen pelagisk sektor.

Skjønhaug kunne imidlertid ha ønsket seg et noe bredere utvalg av pelagiske utstillere.

– Her burde mange flere ha kjent sin besøkelsestid, understreker han. – Tilbakemeldingen til

var et tilbud som ble svært godt mottatt av utstillerne, som dermed kunne konsentrere seg om dialog med publikum mens «kokkegjengen» tok seg av tilberedningen av smakfulle og tiltalende (for øyet) smaksprøver.

FG

NR. 5
1996

– Vi kommer enda sterkere tilbake på neste utstilling, lover Røst-ordfører Arnfinn Ellingsen, her fotografert med sin kone Synnøve Ellingsen under den store tørrfiskjellen som var levert av produsenter fra Røst kommune

Hvem har sagt at fisk ikke er eksotisk mat ? Fra standen til Nordic Sea Harvest, Måløy.

Steinar Bastesen fra Norsk Småkvallfangerlag er et populært innslag der publikum møtes. Bastesen serverte som vanlig grillet kvalkjøtt og signerte T-skjorter

Hans Faye og Augustin Thunestad fra Bokn ålerøykeri hadde mange varianter av ål å tilby de fremmøtte. Og ålen? Den er i hovedsak levert fra norske bønder som driver åleoppdrett på si' etter den såkalte «folkekarmodellen»!

Ringnotsnurperen «Brennholmen» lå til kais i Solheimsviken under sjømatutstillingen. Etter avtale med arrangørene, var båten åpen for publikum. Et populært innslag for mange skoleklasser som benyttet anledningen til å gå ombord i et moderne fiskefartøy

oss fra de øst-europeiske kjøperne som besøkte utstillingen var at de var litt skuffet over det store innslaget av kostbare produkter som for eksempel røykelaks og reker. Dette er varer det nær sagt er umulig å finne kjøpere til i disse landene på grunn av de høye importavgiftene som kreves.

– Skal jeg få uttrykke et ønske for neste utstilling, må det være at den faglige delen utvides til to dager. Vi ser også gjerne at arrangørene stiller mindre møterom og tolk til vår disposisjon, sier Magne Skjønhaug.

Blikkfang

Et viktig blikkfang i utstillingshallen var det store tørrfiskhjelleet som møtte publikum ved ankomsten. Tørrfisker og -hjellene var levert av bedrifter fra torskekommunen Røst i Lofoten, og her fant vi bl.a. røstordfører Arnfinn Ellingsen som likegodt benyttet anledningen til å markedsføre Røst som turistmål ved å vise en video med vakre natur- og stemningsbilder fra den sagnomsuste øya langt vest i havgapet. Den utadvente ordføreren, som i den senere tid særlig er blitt kjent for sitt engasjement for å forsvare den tradisjonelle lundefuglfangsten på øya, så store muligheter for å markedsføre fiskerikommunen Røst på en slik utstilling.

– På grunn av tidsnød har vi gjort en litt for dårlig jobb lokalt, men jeg kan love at vi kommer tilbake med en helt annen figur og fasong neste gang! sier Arnfinn Ellingsen til Fiskets Gang.

– Neste gang skal også vi stille med smaksprøver – visste du ikke at tørrfisk rett fra hjell smaker godt? – og vi skal stille med vrakershow og aktiviteter som viser at Røst er liv laga. Her har du forresten kona, ho Synnøve! Ser ho ikkje lykkelig ut? Det e' fordi ho e' gift me' mæ! Hehe!

De fem Røst-bedriftene som leverte tørrfisker til utstillingen slapp til orientering å frakte varene tilbake til Lofoten etter at utstillingen ble tatt ned siste dagen. Tørrfisker fant nemlig, etter det vi kjenner til, en kjøper i den gamle Hansastaden Bergen som fortsatt handler med dette tradisjonelle lofotproduktet.

Anderledes

Den første sjømatutstillingen i tilknytning til den internasjonale sjømatkonferansen «Northern Seafood Conference» må alt i alt kunne betegnes som en suksess. Evalueringen av utstillingen finner først sted i det dette nummer av Fiskets Gang går i trykken. Med basis i de erfaringer arrangørene har gjort seg under tilretteleggingen av utstillingen, og ikke minst på bakgrunn av de nyttige innspill vi har mottatt fra deltakerne, er det imidlertid allerede klart at mye vil bli gjort anderledes neste gang.

Fremfor alt vil planleggingen av utstillingen, og invitasjonene til deltakelse, komme langt tidligere i gang enn tilfellet var i år. De positive erfaringene fra fagdagen, der bl.a. spesielt innbudte gjester fra sjømatkonferansen deltok, vil etter alt å dømme også innebære endringer. Arrangørene vil i fremtiden legge stor vekt på å utvide denne delen av utstillingen ved å direkte-invitere andre, relevante faggrupper som kjøkkensjefer, innkjøpsansvarlige osv.

Sist, men ikke minst, er det å håpe at det brede publikum – konsumenten – ved neste korsvei vil finne færre konkurrerende tilbud i Bergen by i de dagene utstillingen varer. Til orientering kan vi opplyse at det neste internasjonale Hansadagarrangement i regi av Bergen kommune tidligst vil finne sted i år 2020!

Det er også verdt å minne om at det var Fiskeridirektoratet som i sin tid tok initiativet til fiskerimessen Nor-Fishing i Trondheim. Denne utstillingen har med årene vokst til å bli kanskje verdens største fiskerimesse i sitt slag. Et faktum som gir grunnlag for å anta at Northern Seafood Exhibition allerede ved neste korsvei kan skilte med et enda bredere og mer variert produkt- og utstillerspekter.

FG Dag Paulsen

NORDAN Transport & Spedisjon AS
Ulvenveien 92c - N - 0581 Oslo
Tlf.: 47 22 65 89 00 - Fax: 47 22 65 89 90

SKIEN : Tlf.: 47 35 59 46 46 Fax.: 47 35 59 70 90
STAVANGER : Tlf.: 47 51 80 15 50 Fax.: 47 51 80 15 49
BERGEN : Tlf.: 47 55 31 35 90 Fax.: 47 55 31 80 25
ÅLESUND : Tlf.: 47 70 12 00 85 Fax.: 47 70 12 88 40

TRONDHEIM : Tlf.: 47 73 53 39 14 Fax.: 47 73 51 22 32
SORTLAND : Tlf.: 47 76 12 01 00 Fax.: 47 76 12 01 11
TROMSØ : Tlf.: 47 77 63 95 50 Fax.: 47 77 63 95 75

Rekruttering til – og kompetanse i fiskerinæringen

Av Ragnar Sandbæk, Fiskeridirektoratet

Denne artikkelen er egentlig et omskrevet foredrag som seksjonsleder Ragnar Sandbæk holdt på konferansen «Livslang læring – fiskerinæringas framtid» i Ålesund, november 1995.

Preludium

Offentlig statistikk dokumenterer at fiskerinæringen har gjennomgående lav formell utdanning. Sammenlignet med andre næringer har det blitt satset for lite på kompetanseoppbygging i fiskerinæringen. Samtidig får kompetanse stadig større betydning på nær sagt alle felter og livets tilskikkelser – både i næringslivet og i samfunnet som sådan.

Lest det før? Helt sikkert! Men selv om begrepet kompetanseoppbygging etterhvert kanskje blir betraktet som en slags universalmedisin som blir forordnet i tide og utide for å kle opp fiskerinæringen i moteriktige plagg, så er det fremdeles nødvendig både å hamre og jamre. Det er mulig at det har gått inflasjon i dette ordet KOMPETANSE, som rent etymologisk kommer fra det franske språk og betyr noe sånt som «rett og myndighet til å foreta en viss handling eller avgjøre en viss sak»; altså det å inneha kvaliteter som skikkethet, berettigelse, dyktighet og brukbarhet. Men uansett så vil jeg vil fortsette med å tøye denne kompetansestrikken litt til.

En styrking av kompetansenivået på vår hjemmehavne vil være en sentral forutsetning for å møte utfordringene innen f.eks.:

- kvalitetsbehandling
- egen- og internkontroll
- prosess teknologi
- markedsorientering
- ledelsesutvikling
- havbruksproblematikk og
- kystsonerplanlegging.

En økt satsing på kompetanse er også av vesentlig betydning for å sikre den nødvendige rekrutteringen til yrkene innenfor denne for landet særdeles viktige næringen og til lokalsamfunnet og

handlingsmiljøet omkring dette. En slik satsing er med på å gi utøverne en høyere status og gjør jobbene mer attraktive. Altså: det er en direkte sammenheng mellom kompetansehevede tiltak og bedret rekruttering til næringen, selv om det finnes en del gamle skjeletter i skapene rundt omkring langs kysten i form av «dårlige» holdninger og mer eller mindre kvalifisert rådgivning om at sønner og døtre bør utdanne seg ut av næringen – ja, så langt bort som overhode mulig, har jeg inntrykk av.

Om elendighetsbeskrivelser

Men hvorfor har det gått såpass galt i fiskerinæringen med hensyn på kompetanseheving og rekruttering i forhold til f.eks. landbruk og skogbruk?

Skyldes det bare elendighetsbeskrivelser i nærmiljøet, ved kjøkkenbordet, på kafeene, på pubene, i skolene, i avisene og ikke minst i fiskeripressen under lesernes mening? Her skulle man jo enkelte ganger kunne tro, dersom man ikke visste bedre, at deler av fiskerinæringens aktører stort sett består av kverulantiske selvpinere som til enhver tid er i ferd med å gå konkurs mens de forbanner naboen, organisasjonene og myndighetene – alt etter som.

Ja, til og med i *skjønnlitteraturen* blir ungdommen bedt om å styre unna en næring som i dag er landets nest største eksportnæring med en eksportverdi av fiskeprodukter på rekordstore 20 milliarder kroner, en innenlandsomsetning på 6–7 milliarder og en stadig mer beskjeden fiskeristøtte på rask vei ned mot kroner null!

Den store nordnorske forfatter Lars Berg lar f.eks. følgende replikkordskifte utspinne seg i boka «Kvinna og havet» som kom ut i 1950:

«Mor sa fast: – Han Per har altfor godt hau te å bli feskar. Ole vart harm: – Ka e det du sei? Kan du fortelle meg ka slags ørke som krev gløggar folk enn fesket? Trengs det kanskje hau te å sette og fise på et kateter? Det e ei skam slik du snakke....»

Vi kan vel være enige om at begge de talføre i denne sekvensen er usaklige, MEN det har til alle tider dessverre vært god latin i å råde ungdom-

men bort fra fiskeriene, fiskeryrket og fiskeindustrien. Noe sånt hadde nesten vært utenkelig innenfor landbruket. Her tok sønnene, og en og annen datter, både gården og agronomutdanning – om ikke noe annet, så i alle fall en skarve vinterlandbruksskole.

ning og veiledningstjeneste mellom fiskeri- og landbruksnæringen. For de som måtte være ytterligere interessert i fiskerinæringens posisjon i det offentlige forvaltningsapparatet sammenlignet med jordbruk og skogbruk, kan jo studere professor Knut Dahl Jacobsens mye omtalte artikkel «Informasjonstilgang og likebehandling i den offentlige virksomhet» (Tidsskrift for samfunnsforskning, 1965). Her blir kompetanse- og veiledningsressursene til de ulike primærnæringene drøftet og sammenlignet.

Som følge av at landbruket var langt tidligere ute med å etablere egne utdanningsinstitusjoner og dermed opprettelsen av egne fagprofesjoner på ulike nivåer enn i fiskerinæringen, har landbruket historisk sett hatt betydelig større gjennomslag for egne behov overfor det offentlige enn tilsvarende for fiskerinæringen.

Dahl Jacobsen fant at det kan være betydelige forskjeller i graden av gehør i den offentlige forvaltningen mellom tilsynelatende likeverdige aktører. Årsaken ligger ikke i tradisjonell forskjellsbehandling, men at ulikt utdanningsnivå mellom næringene resulterer i forskjellig evne til å formulere krav og behov overfor det offentlige. Dvs. at slike forskjeller motvirker likebehandling av klientene. Og det er – som tidligere nevnt – aktørene i fiskerinæringen som er taperne i dette spillet.

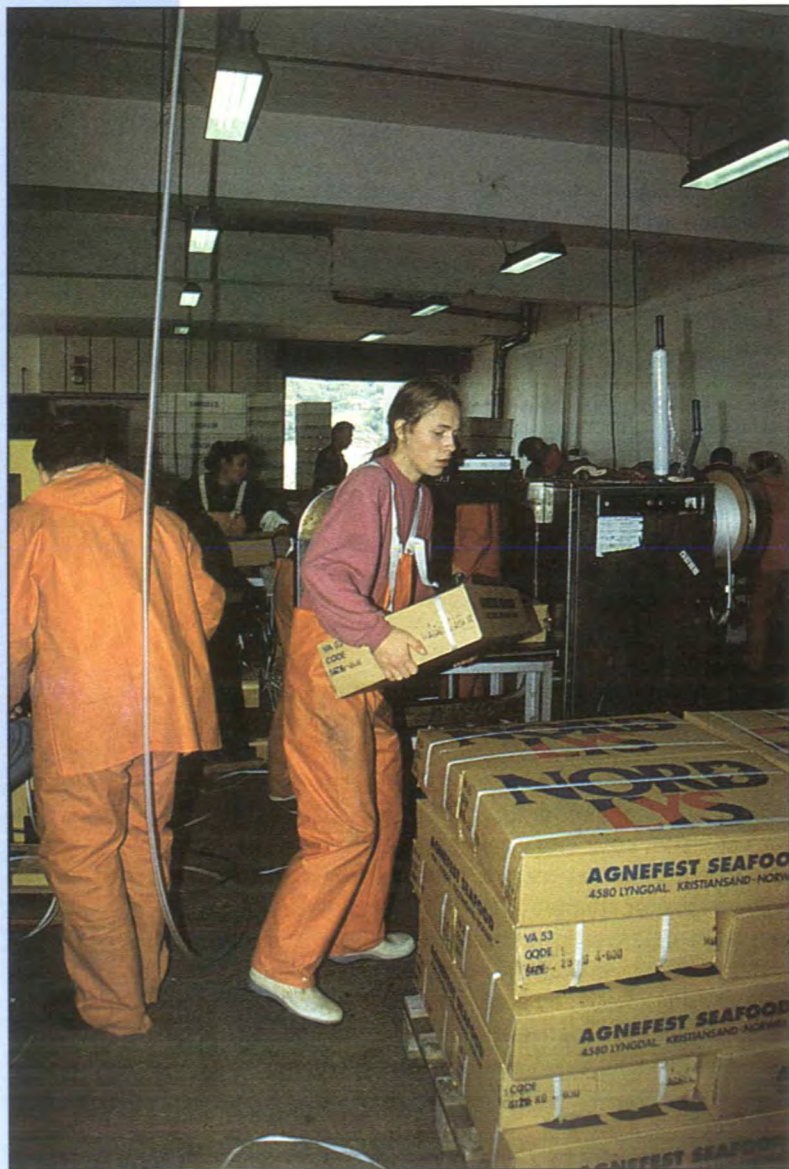
Som en direkte konsekvens av dette kan jeg nevne at i 1987 var det 2 800 personer i yrkesaktive aldersgrupper som hadde fiskeriutdanning. I landbruket var det 54 000! Dette skyldes at landbruksutdanningen ble bygd ut langt tidligere og i mye større omfang enn fiskeriutdanningen.

Et annet slående eksempel er at fiskeristøtten nå ligger godt under 100 millioner kroner mens Landbruksavtalen opererer med flerfoldige milliarder i overføring.

Men jeg trenger jeg ikke Knut Dahl Jacobsen for å kunne beskrive dette syndromet. Da undertegnede startet opp som fiskerirettleder i Vestvågøy kommune i 1978 midt i tjukkeste Lofoten – mellom skarperoderte fiolette fjell og velspekkede tørrfiskhjeller så langt øyet kunne skue – var det til å begynne med bare lille meg som utgjorde den offentlige forvaltnings- og veiledningstjenesten for fiskerinæringen i en av landets desidert største fiskerikommuner, mens det rett ved siden av meg var en landbruksforvaltning bestående av 2 herredsagronomer, 1 skogreisningsleder, 4 jordstyreteknikere, 2 landbruksvikarer og 1 kontormedarbeider! Sukk.

Løftes denne situasjonen opp på landsbasis blir resultatet det samme. Fiskerinæringen kommer atskillig dårligere ut enn landbruk og skogbruk når man setter seg ned for å sammenligne rent nominelle og målbare parametre som

- bevilgningsandeler over statsbudsjettet
- næringsoverføringer
- tilskudd til organisasjoner
- størrelse på den offentlige veiledningstjeneste
- personellressurser innen forvaltning og veiledning

Fiskerinæringen og landbruksnæringen – en sammenligning

I landbruket har de hatt både veiledningstjeneste og landbruksutdanning atskillig lengre enn tilsvarende systemer innenfor fiskeriene. Staten begynte faktisk å ansette herredsagronomer allerede fra 1855 av, mens vi fikk fiskerirettledere og fiskerisjefer så sent som i begynnelsen av 1970-årene. Landbrukshøyskolen på Ås har eksistert siden 1859 mens Norges Fiskerihøgskole i Tromsø ble satt i gang så sent som i 1972 – 113 år etter at landbruksnæringen fikk sin egen høyskoleutdanning....

Og jeg kunne ramse opp flere eksempler som illustrerer det meget skjeve forholdet for utdan-

- tilgjengelighet og tilbud til brukerne
- støtte pr. bruker
- og ikke minst: *ressursbruk til forskning og utdanning.*

Men nå må jeg snart stoppe med denne sammenligningsstudien – så jeg ikke blir en elendighetsapostel selv.

Om holdninger og historiske betingelser

Man kan slutte av det som er sagt hittil at situasjonen for kompetansenivået og rekrutteringsprofilen i fiskerinæringen er en slags blandingsfunksjon av:

- 1) *Holdninger* og påvirkninger skapt av handlingsmiljøet i og rundt næringen selv; med andre ord: det selvforskylte aspektet.
Stikkord: Elendighetsbeskrivelse,
- 2) *Historisk sendretighet* med hensyn på etablering av forvaltningssystemer for fiskerinæringen og fiskerirelatert utdanning.
Stikkord: Landbruket 100 år foran, og
- 3) *Skjev fordeling* av ressurser og personell til offentlig veiledningstjeneste og andre kompetansehevende tiltak innen fiskerinæringen sammenlignet med andre næringer.
Stikkord: Forskjeller motvirker likebehandling.

Å forandre holdningene er ikke så lett. En av våre aller største personligheter innenfor ledelse og organisasjon, professor Svein M. Kile, har postulert at det går med et sted mellom 1 400 og 1 800 standard forelesningstimer til å forandre holdninger for et menneske. Så da så!

De *historiske* betingelsene som grunnlag for ulikebehandling og skjev ressursfordeling er det heller ikke så mye å gjøre med. Historien er – som bekjent – allerede blitt historie. Men at vi kan lære av historien, det er sikkert.

Men vi kan jo allikevel bøte på noe av dette ved å vinne erfaringer fra de ulike lokale og regionale rekrutterings- og kompetanseprosjektene langs kysten som f.eks. Kystsamfunnsprosjektet i Troms, Rekrutteringsprosjektet for fiskerinæringen i Finnmark og prosjektet Distriktsaktiv Skole. Det siste har som hovedmål å gjøre utvikling av lokalt miljø og arbeidsliv i distriktene til en prioritert skolesak (stikkord: nytenking, nyskaping, grundermentalitet, nettverk og elevbedrifter). Det bør også vurderes å koble skolen, kommunen, fiskerirettderen og næringslivet nærmere sammen, slik at *det holdningsskapende arbeidet på hjemmefronten kan bli hele kystsamfunnets ansvar.*

Når det gjelder skolens spesifikke ansvar for å få en god rekruttering til fiskerinæringen slik at bl.a. målsettingen om å bevare hovedtrekkene i bosettingsmønsteret kan ivaretas, bør det vurderes om det kan være aktuelt å innføre obligatorisk – eller i alle fall *forpliktende og lokalbasert sjørettet undervisning* allerede fra småskoletrinnet av. Dette er tanker som Kystsamfunnsprosjektet i Berg på Senja har syslet med. For egen del vil jeg gi følgende stikkord: hospitering, praksisplasser, ungdomskvoter, båtførerprøven, samt praktisk miljø- og kystovervåking a la det KUF-støttede Coastwatch – programmet med elever som «miljødetektiver» i kystsonen som får oppsyn med hver sin lille parsell langs kysten. Analogien til Fiskeridirektoratets motto «Livet i havet – vårt ansvar!» skulle her være passende.

Rent generelt vil jeg tillate meg å si at skoleverket gjennom tidene som oftest har preferert innlandskulturen fremfor kunnskapsformidling om kystkulturen, kystsamfunnene og aktivitetene i kystsonen. Ståstedet og handlingsmiljøet i lesebøker og andre relevante lærebøker har gjerne vært Østlandsbygdene forbi Gudbrandsdalen og oppover mot Bøverdalen og Jotunheimen med et visst islett av idyllisk vinklet Sørlandskyst. En gang i blant har man observert et par korte, fragmentariske og nesten mytiske avsnitt om Lofotfiskekjet og sildeeventyret på Mørekysten – gjerne som

Ellers vil jeg i denne sammenhengen vise til arbeidsgruppens rapport om «Rekruttering til fiskerikaryket» som ble fremlagt 31. mai i fjor. Her er det en rekke interessante forslag til tiltak for å få en bedret og kompetent rekruttering til fiskeflåten.

Litt om kompetansehevede tiltak i skoleverket

Fiskerinæringen og utdanningssamfunnet må imidlertid ta vare på den praktiske erfaringen arbeidstakerne i f.eks. fiskeflåten har opparbeidet seg. Dette er en ressursbank fiskerinæringen, kystsamfunnet og – ikke minst – de nye generasjonene må kunne øse kunnskaper fra. Men på den andre siden bør nok en del av disse kunskapene kunne korrigeres, rene feiloppfatninger må avlæres og den praktiske erfaringen bør kunne plasseres i en videre sammenheng. Dette så jeg flere eksempler på under Havbruksoffensiven 1991–93, bl.a. når det gjaldt enkelte oppdretters kunnskaper om mærenes fortøyningsystemer (vektorer, strøm, lodd, fester, krefter).

Det trengs med andre ord en teoretisk overbygning for at denne praktiske kompetansen kan bli en nøkkel til verdiskaping og lønnsomhet.

En slik overbygning innenfor grunnutdanningen vil være de tre fagbrevene vi har fått innenfor fiskeindustri, akvakultur og fiske og fangst, og som gjennom Reform '94 er integrert i den videregående skolen. Dette som et første ledd i å skape en formell kunnskapsbasis blant næringsutøverne. En slik plattform vil danne et videre grunnlag for kompetanseoppbygging og en sterkere kunnskapsorientering. Men samtidig må det selvsagt taes høyde for å dekke det stadig økende behovet for kompetanse utover fagbrevnivå.

Eller for å si det slik i en slags logisk rekkefølge:

- 1) Hoveddelen av kompetansetilbudet overfor fiskerisektoren må bli ivaretatt av *det ordinære utdanningssystemet*.
- 2) Tilbudene må i størst mulig grad ha status som *formell kompetansegivende utdanning*.
- 3) Det må legges opp til *nært samarbeide med fylkeskommunale organer, opplæringskontorene og statlige institusjoner som Rettledningstjenesten*. Slike organer bør kunne trekkes inn i tilrettelegging og gjennomføring av tiltak og ved utarbeidelse av nye utdanningstilbud samt løpende justeringer og tilpasninger av eksisterende tilbud.
- 4) Hovedsatsingen på kompetanse i fiskerinæringen har til nå vært å *sikre den nødvendige grunnutdanningen*, og dette vil også måtte stå sentralt en tid fremover. Det er blitt lagt særlig vekt på tilretteleggingen av de tre fagbrevordningene. Men her er hovedproblemet at antallet skoleplasser ved de fiskerifaglige linjene er blitt kraftig redusert de siste årene, som følge av lav søkning til disse linjene. Statistikken viser dessverre at fiskerifag har den svakeste

et slags eksotisk krydder. Et hederlig unntak i så måte er leseverket «Nordnorsk dikning» i 3 bind utgitt i perioden 1983–89 av Skoledirektørene i Finnmark, Troms og Nordland i samarbeide med Nordnorsk Forfatterlag. Og det fins nok noen flere lignende eksempler, men hovedinntrykket av hvor Norges kulturelle ankerfeste ligger, er vanskelig å rokke ved, selv om faktisk 2/3 av landets befolkning bor innenfor en linje trukket 15 km fra strandlinjen.

søkningen av alle linjer til det videregående skoleverket. Til sammenligning kan det nevnes at landbruket hadde 105 % dekning av primærsektoren til skoleåret 1992/93. Da søkte 3 577 elever seg inn til landbruksfag mens kun 488 ville inn i fiskerifag.

- 5) Endelig må det legges vekt på å styrke kompetansen på alle trinn ut over fagbrevnivå, også når det gjelder spisskompetanse. Her gjelder det å trekke inn og etablere samarbeid med relevante kompetansemiljøer fremover slik at de kunnskapene som finnes i disse miljøene kan utnyttes til beste for næringen. Etterutdanningssekretariatet ved Norges Fiskerihøgskole i Tromsø er et godt eksempel på slik samhandling mellom utdanningsinstitusjon og næring, selv om man her muligens har vært litt for fiskeindustriorientert i sine tilbudspakker til menneskeheten
- 6) Også innenfor høyskole og universitet må utdanningsbehovet for fiskerisektoren på sikt forutsettes dekket gjennom det ordinære høyere utdanningssystemet. Det vil imidlertid også være behov for tilbud spesielt tilpasset næringen, og i denne sammenheng er det svært viktig å styrke etterutdanningsfunksjonen ved slike institusjoner – å la f.eks. Tromsø.
- 7) Hovedutfordringen på alle nivåer vil følgelig være å fange opp næringens reelle kunnskapsbehov og å koble dette opp mot relevante utdanningstilbud.

Men i bunnen for alle disse punktene bør det holdningsskapende arbeidet i lokalsamfunnet og kommunen ligge; noe som jeg var inne på tidligere i form av rekrutterings- og kystsamfunnsprosjekter, det tverrsektorielle ansvaret og koblingen mellom skole – kommune – fiskeriretleder – næringsliv.

Men fiskeryrket er svært komplekst. Derfor må vi heller ikke unnså det faktum at forutsetningene og rammebetingelsene for fiskeren er nokså spesielle og sære. Dette må det ikke legges skjul på ved introduksjon, tilrettelegging og gjennomføring av fagutdanning for fiskere.

Bare ta det å måtte bruke mesteparten av kroppsenergien til å takle det at arbeidsplassen er i konstant bevegelse der du hopper og danser som en slags Elvira Madigan på f.eks. det glatte tråldeket. Huker i/huker ut, sjakler inn/sjakler fra, kaster deg med livet som innsats unna gearet i siste øyeblikk og de 100 kilos bobbinskulene smeller i slipskjermen 1/10 sekund etterpå. Eller å stå i sløyning mens blodvann og slog vasker rundt beina dine og du prøver å finne balansen til knes i flere tonn stabbasei med armer og bein du øyensynlig ikke har til overs. Men så blir det endelig blankstille og kokken serverer oksemåsteik med erterstuing på slingreduken i messa og du kan med god samvittighet stupe i køya på frivakta og sovne gyngende inn mens du drømmer om kjæresten og fiskekassene som hopper seg opp i rommet.

Noen tanker om utviklingstrender og kompetansestrategi

Når det gjelder den tidligere nevnte koblingen mellom næringens kunnskapsbehov og utdanningstilbudene, vil jeg ikke gå inn i detalj på dette punktet, men bare til slutt kort, og nærmest banalt, skissere noen generelle utviklingstrender som avtegner seg:

For det første vil det stadig mer fremtredende krav om forretningsmessig drift og bedriftsøkonomisk lønnsomhet måtte stille økende behov for administrativ-, økonomisk- og ledelseskompetanse, noe som må gjenspeiles i utdanningstilbudet.

Oppmyking av regelverket på aktuelle områder stiller også næringen overfor nye utfordringer og kompetansebehov. Eksempelvis kan jeg nevne oppmykingen av regelverket på eksportsektoren.

Markedskompetanse – også logistikk fram mot markedet – er viktig å understreke.

Et annet sentralt område i denne sammenhengen er kombinasjonen mellom fangst og oppdrett (såkalt levende fangst) i form av f.eks. mellomlagring av fisk for å oppnå bedre pris eller teknologiske metoder for å fange og ta vare på fisk i levende tilstand, og de krav dette setter til ny kompetanse, organisatoriske løsninger, nye konstellasjoner m.v.

Muligheten for å få nye arter inn i kommersielt oppdrett må også følges opp. I denne sammenhengen må vi også kreve at oppdrettsnæringen skal kunne håndtere økte krav til

- a) god fiskehelse,
- b) en bedre miljø- og forurensingssituasjon ved anleggene, samt
- c) gode tekniske løsninger som hindrer anleggs-havarier med påfølgende rømminger.

Her har forøvrig kompetansen og resultatene blitt bedre enn forventet; ikke minst som et bevisst resultat av regjeringens omfattende Havbruks-offensiv 1991–93. I forbindelse med denne offensiven ble samtlige etater som er inne i havbruksforvaltningen og alle oppdretterne langs kysten kurset inngående i helse, miljø og tekniske løsninger.

Her kan jeg også nevne den nye kompetansen som må tilføres forvaltningen og oppdretterne i forbindelse med eventuell innføring av alternativ avgrensingsform for oppdrettsanlegg etter miljøbelastningsparametre – det såkalte MOM-prosjektet (Modellering – Overvåking – Matfiskanlegg). Dette er en helt ny måte å bestemme grenseverdier for biomasse i oppdrettsanlegg, istedenfor å måle tradisjonelt mærvolum.

Det kan også være nyttig å ta kompetansesmessig høyde for havbeiteproblematikken. Det såkalte Programmet for Utvikling og Stimulering av Havbeite – PUSH – ble startet opp i 1990. Formålet er å klarlegge det biologiske, økologiske, juridiske og økonomiske grunnlaget for ny kystnæring basert på havbeite med laks, røye, torsk og hummer med sikte på å utvikle utsettings- og høs-

tingsformer som er økonomisk lønnsomme og økologisk forsvarlige. PUSH-sekretariatet ligger i Bergen og programmet forutsettes avsluttet i 1997. Så får vi se.

Avskjær og fiskeavfall er en interessant ressurs, og her ligger det fremdeles et stort og nokså uutnyttet lønnsomhetspotensiale med tilhørende kunnskapsbehov. Stikkord: ensilering- og fermenteringsteknikker, fra fiskeslog til husdyrfor, kolesterolutvinning av fiskefett til bruk i flytende kvartskrytaller og digitalinstrumenter, analog- og surimiteknologi – ja, jeg så her forleden at Fiskeriforskning i Tromsø hadde fått rekeskall til å bli godlukt i form av hudkrem, da kitosan fra rekeskall visstnok bevarer fuktigheten i huden.

Også *næringsmiddelindustri* basert på fisk og fiskekomponenter må forventes å få økt omfang og åpner interessante og nye utviklingsmuligheter med særlige krav til spesialisering og spisskompetanse.

Så må vi nok også lære mer om *kvalitetsstyring og egenkontroll* – enten vi nå snakker om ISO-standarder, kritiske kontrollpunkter, HACCP, QMP eller hva det nå heter. Snart vil det kanskje også bli innført miljøstandarder for bedriftene med tilhørende miljøsertifikatregister. Her har noen av høyskolemiljøene respondert hurtig og greitt med 1-årsstudier og etterutdanningskurs; f.eks. Norges Fiskerihøgskole i Tromsø og Høgskolen i Bodø. Dette bør de få en knapphullsblomst for.

Det er ca. 280 kommuner her i landet som grenser til saltvann.

Plan- og bygningsloven av 1985 gir nå disse kommunene anledning til å ta på seg langstøvle og vasse ut i sjøen for å planlegge arealbruken i kystsonen. Dette som en reaksjon på et stigende antall interessekonflikter i de nære sjøområdene. *Kystzoneplanlegging* har hittil stort sett vært faglig mat for juriststanden, landskapsarkitektene, jordskifte kandidatene fra Landbrukshøgskolen på Ås og noen arealplanleggere ved teknisk etat i kommunene. Men etterhvert har kystzoneplanlegging blitt et prioritert satsingsområde for fiskeriforvaltningen, (jfr. de tre siste års budsjettproposisjoner fra Fiskeridepartementet), og som en konsekvens av dette er det Rettledningstjenesten som skal delta i denne prosessen i kommunene på vegne av fiskerimyndighetene.

Kystzoneplanlegging må nå inn for fullt på de høyskolene som tilbyr utdanning innenfor fiskerier næringen, selv om jeg vet at Bodø har faget som

en integrert del av sin ordinære undervisning og at Tromsø er i ferd med å samle trådene for et fremstøt. Det er ikke helt tilfredsstillende at de planfaglige og planjuridiske premisene innenfor kystzoneplanlegging så og si utelukkende blir staket opp og servert videre i auditoriene ute på Ås og på Geografisk Institutt ved Universitetet i Bergen. Nå må «våre» utdanningsinstitusjoner snart forstå at størstedelen av verdiskapingen foregår i kystkommunene og i kystsonen; en arena for særdeles spennende interaksjoner og for den saks skyld konflikter og interessemotsetninger mellom næringsaktiviteter (som fiske og akvakultur), ferdsel, vern og rekreasjon. Kampen om kystsonen fordrer kompetanse. Rettstilstanden der ute i de nære sjøområdene mellom strandlinjen og grunnlinjen blir skrudd sammen fra nå av – og da må vi se til å være på plass både med spett og spenn, for å si det på trålgastvis.

Så for å oppsummere litt når det gjelder trender og strategi ved høyskolemiljøene:

Utvikling må ikke bare sees fra ståstedet i den tradisjonelle næringen, men også ut fra nye perspektiver med dyrking av marin produksjon i videre målestokk, med utvikling av nye produkter og koblinger opp mot farmasøytisk industri, kosmetikkindustri m.v.

Etterspørselen etter den spisskompetanse som høyskolemiljøene har, vil stige, og være av stor verdi for den videre utvikling av næringen. Her kan – som jeg tidligere har vært inne på – nevnes økt kompetansebehov innenfor administrasjon, økonomistyring, marked, utvikling av nye produkter, bioteknologi m.v.

På bakgrunn av de vekst- og utviklingsmulighetene som ligger i den marine sektor, er det viktig at høyskolemiljøene retter oppmerksomheten mot denne sektoren og tilpasser seg næringens behov.

Utover dette bør studenter oppfordres til å skrive tema- og diplomoppgaver om problemstillinger innenfor fiskeri- og havbruksnæringen. Fiskerieringens Felles Kompetansestyre kan her være en interessant samarbeidspartner. Det samme kan også til en viss grad Rettledningstjenesten i fiskerier næringen være.

Abonner på Fiskets Gang

Kort møte med Angola

Tekst: Viggo Jan Olsen
Fotos: Cato Isvik

Jeg våknet i ca. en mils høyde over Angola – til et syn som også i bokstavelig forstand var overjordisk. Himmelen varierte fra nesten svart til lyst blått, og midt i synsfeltet farget speilinger fra en sol, som ennå var under horisonten, skyene i nyanser fra purpur til oransje.

Langt under SAS-maskinen brente et vatt-teppe av skyer seg ut og skjulte et fruktbart, ressursrikt landskap. Et landskap og et land som ikke hadde fått røde farge-sjatteringer av en oppad-gående sol, men som ennå var preget av en blodig borgerkrig.

De åpne kamphandlingene mellom Jonas Savimbis UNITA og regjeringsstyrkene var bragt til opphør. Men under overflaten ulmet glørne fortsatt, og freden var som en skjør glassvase på en vaklende sokkel.

Da vi landet i hovedstaden Luanda var det blitt

Forfatteren til høyre på bildet.

morgen. Solen steg raskt, og varmen ble etter hvert ubehagelig for en kuldekjær nordbo. Lenge før jeg var kommet gjennom pass-kontrollen rant svetten, og frakken som jeg holdt over armen virket fullstendig latterlig i sin totale unyttighet.

To uniformerte og bevæpnede personer gransket innholdet i kofferten, mens seks andre årvåkent fulgte med i alle bevegelser i ankomsthallen på den internasjonale lufthavnen «4. Februar» – oppkalt etter frigjøringsdagen.

Forskjellen mellom ankomsthallen på Flesland lufthavn, Bergen, og «4. Februar», Luanda, var jeg forberedt på – men jeg kjente likevel et slags gufs i varmen.

Etter diverse viderverdigheter var jeg og min bagasje omsider plassert i en taxi som øyeblikkelig ville blitt avskiltet i Europa. I løpet av turen til hotellet ble den avtalte pris fordoblet uten at jeg våget å protestere. Risikoen for å bli satt av med koffert og frakk under en stekende tropesol i et land hvor ikke alle akkurat elsker hvite, innbød ikke til en diskusjon om 20 dollar.

Hotellet mitt het «Panorama», og fortjente navnet sitt fullt ut – med praktfull utsikt over hvite sandstrender til den vakre Luanda Bay på den ene siden og det mektige Atlanterhavet på den andre.

Etter å være avkrevd betaling på forskudd, ble jeg tildelt rom. Det elektriske lyset virket imidlertid ikke, og etter at resepsjonssjefen og etasje-piken hadde skiftet alle lyspærene uten forønsket resultat, fikk jeg et annet rom. Der virket lyset – men til gjengjeld var dusj og vannkran like tørrlagte som en norsk avholdsfanatiker.

Min bedbragte deodorant, som i Nord-Norge ofte kalles «Gammel-Svette-Blir-Som-Ny», måtte brukes helt uhemmet. Svettelukten ble likevel raskt eldre.

Noen små og trivelle hendelser av denne art bidro på ingen måte til at jeg inntok et arrogant europeisk syn på utviklingslandet Angola.

På sitt vis fikk de meg vel heller til å fornemme – men ikke forstå – noen av de enorme problemer dette landet har å hanskes med.

– Infrastruktur, eller rettere sagt, mangel på det, kan være et stikkord.

Det inntrykk som har festet seg sterkest, og som vil sitte lengst på netthinnen, er synet av slummen. Man regner med at ca. 1.5 millioner mennesker, som flyktet fra krigshandlingene, har slått seg ned i hytter og skur i utkanten av byen.

En halvferdig fiskerihavn, hvor arbeidet er stoppet opp på grunn av pengemangel, gjorde ikke samme inntrykk. Men mengden av mennesker som hver dag møtte frem i håp om at arbeidet skulle starte opp igjen, gjorde inntrykk.

Et annet bilde som har festet seg er det store antall ungdommer som hympet rundt på krykker og tigget. En fot var borte. Mine-sprengt. Ingen har oversikt over hvor mange udetonerte miner som fortsatt er en trussel mot sivil-befolkningen.

Spredte inntrykk fra et kort opphold i et fattig land med rike ressurser, gir ikke grunnlag for noen analyse hverken av den ene eller andre slag.

Men inntrykkene skaper en ydmyket og respekt, for ikke å si en følelse av håpløshet, når det gjelder de mange problemer på alle nivåer som Republikken Angola må prøve å løse.

Min konklusjon etter besøket er kort og enkel: De vestlige industri-land, inklusive Norge, har en plikt til å yte bistand.

Felleskjøpene samler havbruksaktiviteten i Felleskjøpet Fiskefôr AS

Møre Felleskjøp, Nordmøre og Romsdal Felleskjøp og Felleskjøpet Rogaland Agder har valgt å satse sammen i Felleskjøpet Fiskefôr AS.

Felleskjøpet har i 25 år vært en ledende leverandør av fiskefôr til oppdrettsnæringen i Norge. Ved å slå sammen aktivitetene i ett selskap styrkes konkurransekraften. Selskapet vil være landsdekkende med moderne produksjonsanlegg på Vestnes

og i Stavanger, forskningssenter i Dirdal og startfôrfabrikk i Sandnes. Forskningssenteret og startfôrfabrikken inngår i Felleskjøpet Havbruk AS.

Den nye aksjefordelingen er slik: Felleskjøpet Rogaland Agder 66%, Nordmøre og Romsdal Felleskjøp 17%, og Møre Felleskjøp 17%. Selskapet har 32 ansatte, en egenkapital på 40%, og en omsetning i 1996 på 300 mill. kr.

Avfallsbehandling og miljø

BJUGN INDUSTRIER A/S
7160 Bjugn.
Tlf: 72 52 85 40 – Fax: 72 52 80 58

AKVAPLAN-NIVA AS
Postboks 735 – 9001 Tromsø
Tlf: 77 68 52 80 – Fax: 77 68 05 09

Avl- og stamfiskstasjoner

AKVA GEN A/S
Postboks 217 – 6601 Sunndalsøra
Tlf: 71 69 26 33 – Fax: 71 69 02 92

Bank og forsikring

CHRISTIANIA BANK OG KREDITKASSE
Forretningsområde Fiskeri
Postboks 124 – 6001 Ålesund
Tlf: 70 11 26 00 – Fax: 70 12 00 63

DEN NORSKE BANK
Fiskeriseksjonen
Lars Hillesgate 30 – 5020 Bergen
Tlf: 55 21 10 00 – 55 21 18 92 – Fax: 55 21 16 40

STATENS FISKARBANK
Hovedkontor:
Postboks 4100 Dreggen
5023 Bergen
Tlf: 55 31 18 70 – Fax: 55 32 16 18
Avd. Ålesund:
Postboks 618 – 6100 Ålesund
Tlf: 70 12 44 91 – Fax: 70 12 42 73
Avd. Bodø:
Postboks 63 – 8001 Bodø
Tlf: 75 52 83 06 – Fax: 75 52 61 99
Avd. Tromsø:
Postboks 423 – 9001 Tromsø
Tlf: 77 68 15 87 – Fax: 77 65 70 85

Data

MARITECH SYSTEMS A/S
6533 Kårvåg
Tlf: 71 51 73 00 – Fax: 71 51 73 99
Kristiansund: Tlf: 71 58 43 00
Harstad: Tlf: 77 06 21 61
Bodø: Tlf: 75 52 59 50
Tromsø: Tlf: 77 67 26 30

Dieselmotorer og rep.veksted

ALPHA NORD AS
Postboks 2037 – 9002 Tromsø
Tlf: 68 80 86 – Fax: 77 68 81 04

Elektro – mekanisk

BRØDRENE LARSEN A/S
Damsgårdsgt. 131 – 5031 Laksevåg
Tlf: 55 34 40 80 – Fax: 55 34 40 28

Emballasje og fiskekasser

BRØDR. SUNDE A/S
Postboks 8115 – Spjelkavik
6022 Ålesund
Tlf: 70 14 29 00 – Fax: 70 14 34 10

DYNOPLAST – Dynamar
9350 Sjøvegan
Tlf: 77 17 27 70 – Fax: 77 17 27 80

NORPAPP INDUSTRI
Postboks 93 – 5260 Indre Arna
Tlf: 55 24 05 92 – Fax: 55 24 12 19

PETERSON RANHEIM A/S
7053 Ranheim
Tlf: 73 57 15 11 – Fax: 73 57 41 92

Fiskeforedling og eksport

HALLVARD LERØY A/S
Bontelabo 2 – 5003 Bergen
Tlf: 55 21 36 50 – Fax: 55 21 36 32

HYDRO SEAFOOD SALES AS
Bontelabo 2 – 5003 Bergen
Tlf: 55 54 72 00 – Fax: 55 32 41 41

NORWAY ROYAL SALMON A/S
Postboks 2608 – 7001 Trondheim
Tlf: 73 92 99 40 – Fax: 73 53 21 01

Fiskehelse

ALPHARMA
AQUATIC ANIMAL HEALTH DIVISION
Harbitzalleen 3 – 0275 Oslo.
Tlf: 22 52 90 75 – Fax: 22 52 90 80

INTERVET NORBIO
Thormøhlensgate 55 – 5008 Bergen
Tlf: 55 54 37 50 – Fax: 55 96 01 35

Fiskeutstyr

NOTHUSET A/S
Havnegaten 11
Postboks 216 – 8801 Sandnessjøen
Tlf: 75 04 06 16 – Fax: 75 04 10 49

Fôr

STORMØLLEN
Postboks 44 – 5270 Vaksdal
Tlf: 56 59 47 00 – Fax: 56 59 49 99
Regionskontor Trondheim:
Tlf: 73 52 82 00 – Fax: 73 51 17 06

Foredlingsutstyr

BAADER
Postboks 143 – 1360 Nesbru
Tlf: 66 84 59 50 – Fax: 66 84 79 81

BRAMASKIN A/S
Postboks 143 – 1360 Nesbru
Tlf: 66 84 59 50 – Fax: 66 84 79 81

FI – MA TRADING A/S
6523 Frei
Tlf: 71 52 34 62 – Fax: 71 52 35 55

Föringsystemer

AKVA A/S
Postboks 271 – 4341 Bryne
Tlf: 51 48 52 00 – Fax: 51 48 54 01

Forskning

FISKERIFORSKNING
Postboks 2511 – 9002 Tromsø
Tlf: 77 62 90 00 – Fax: 77 62 91 00

Konsulenter

ADMINISTRASJON OG LEDELSE I FISKERINÆRINGEN A.S. (ALF)
Kongensgt. 11 – 6002 Ålesund
Tlf: 70 13 03 30 – Fax: 70 13 03 40

AKVAPLAN-NIVA A/S
Postboks 735 – 9001 Tromsø
Tlf: 77 68 52 80 – Fax: 77 68 05 09

Kulde og varme

KOLBERG, CASPARY MASKIN A/S
Postboks 6393 Etterstad – 0604 Oslo
Tlf: 22 67 30 23 – Fax: 22 68 92 41

Merder og nøter

BØMLO CONSTRUCTION SERVICES A/S
Postboks 44 – 5440 Mosterhavn
Tlf: 53 42 63 02 – Fax: 53 42 65 08

NOTHUSET A/S
Havnegaten 11
Postboks 216 – 8801 Sandnessjøen
Tlf: 75 04 06 16 – Fax: 75 04 10 49

PROCEAN
Nordnesboder 3
Postboks 1722 – 5024 Bergen
Tlf: 55 32 70 10 – Fax: 55 32 70 22

Service – vedlikehold

MARITIM MONTAGE
Postboks 41 – 5035 Bergen-Sandviken
Tlf: 55 94 04 02 – Fax: 55 94 03 00

DØGNVAKT

Skipsverft og rep.verksted

WÄRTSILÄ PROPULSION
5420 Rubbestadneset
Tlf: 53 42 35 00 – Fax: 53 42 35 05

AAS MEK. VERSTED A/S
6390 Vestnes
Tlf: 71 18 94 00 – Fax: 71 18 09 08

Tanker og kar

BIA MILJØ A/S
5328 Herdla
Tlf: 56 14 68 40 – Fax: 56 14 68 68

DYNOPLAST – Dynamar
9350 Sjøvegan
Tlf: 77 17 27 70 – Fax: 77 17 27 80

STRANDVIK PLAST A/S
5673 Strandvik
Tlf: 56 58 48 54 – Fax: 56 58 48 99

Transport

NORWEGIAN AIR CARGO
Postboks 65 – 1324 Lysaker
Tlf: 67 53 17 20 – Fax: 67 53 34 80/67 53 39 73

Utstysrlev, oppdrett og fiskeri

SEILMAKER IVERSEN AS
Skuteviksboder 17 – 5035 Bergen-Sandviken
Tlf: 55 31 48 40 Fax: – 55 31 46 25

5110 – Frekhaug.
Tlf: 56 17 84 00 – Fax: 56 17 76 80

Vekt/veiesystemer

BERKEL SCANVEKT A/S
Lørenfare 1B – 0580 Oslo
Tlf: 22 63 11 66 – Fax: 22 63 11 26
Salgskont.: Narvik Tlf: 76 92 22 08
Ålesund, tlf: 70 14 93 90

MARITECH SYSTEMS A/S
6533 Kårvåg.
Tlf: 71 51 73 00 – Fax: 71 51 73 99
Kristiansund: Tlf: 71 58 43 00
Harstad: Tlf: 77 06 21 61
Bodø: Tlf: 75 52 59 50
Tromsø: Tlf: 77 67 26 30

Verneutstyr

CENTER-PLAST A/S
8056 Saltstraumen
Tlf: 75 58 70 10 – Fax: 75 58 70 00

Fôrkvoter også neste år i oppdrettsnæringen

– Oppdrettsnæringen må regne med fôrkvoter neste år, sier fiskeriminister Jan Henry T. Olsen.

– Fôrkvotene ble innført for å stabilisere markedet for laks i Europa, og er ment å gjelde inntil næringen selv er i stand til å håndtere situasjonen. Forslaget om å etablere lovhjæmmel for dannelse av produsentorganisasjoner skal gi oppdrettsnæringen virkemidler til selv å håndtere markedsutviklingen i Europa. Men dette virkemidlet vil ikke være operativt i 1997. Derfor må myndighetene sette rammer for produksjonsutviklingen også for 1997, sier fiskeriminister Jan Henry T. Olsen.

I forbindelse med situasjonen på laksemerkene ble det fra 1. mars i år iverksatt forskrift om produksjonsregulerende tiltak ved oppdrett av laks, som bl.a. inneholder bestemmelser om kvoter for bruk av fôr i anlegg for laks.

Det vil bli gjennomført streng kontroll av fôrkvotene og intensivt kontroll av gjeldende tetthetsbestemmelser, for nettopp å sikre at produksjonsvolumet av laks for 1996 ikke overskrider fjorårets nivå.

For fiskeriforvaltningen vil dette innebære et økt behov for ressurser til kontroll av oppdrettsanlegg. Store deler av dette vil representere nye oppgaver for Fiskeridirektoratet, og primært dets ytre apparat. – Derfor har Regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett lagt frem forslag om bevilgningsøkninger til Fiskeridirektoratet på tilsammen 5 millioner, hvorav størsteparten vil gå

til kontroll av oppdrettsanlegg, sier Jan Henry T. Olsen.

Gjeldende tetthetsbestemmelser setter begrensninger på en maksimal tillatt tetthet i oppdrettsanleggene på gjennomsnittlig 25 kg pr kubikkmeter konsesjonsvolum. Det vil bli lagt opp til en fleksibel håndtering av tetthetsreglene, ved at anlegg som har en for høy tetthet i forhold til lovlig nivå kan få inntil 8 uker til å rette på forholdet før dagmulkt begynner å løpe.

For at næringen selv skal være i stand til å tilpasse seg markedets behov og møte de utfordringer som vil komme i fremtiden, er opprettelse av produsentorganisasjoner den eneste muligheten som gis i norsk og internasjonalt regelverk for samarbeide mellom oppdrettere. Fiskeridepartementet sendte i april ut et høringsnotat om produsentorganisasjoner i oppdrettsnæringen hvor næringsorganisasjonen blir bedt om å uttale seg om en norsk modell for produsentorganisasjoner.

– Det er nå viktig at oppdretternes næringsorganisasjoner tar stilling til selve lovhjæmmelen slik denne er beskrevet i høringsnotatet, sier Jan Henry T. Olsen. I lovhjæmmelen blir det bl.a. foreslått at produsentorganisasjonene kan be om at tiltak settes i verk for alle oppdretterne hvis det er fare for at den norske produksjonsveksten fører til alvorlige markedsforstyrrelser.

Oppdrettsnæringen må regne med fôrkvoter også neste år, sier fiskeriminister Jan Henry T. Olsen. (Foto: Olav Lekve.)

Norsk komité av Nordisk metodikk komité for næringsmidler

NMKL

Inviterer til symposium

Giftige marine alger – problemer knyttet til oppdrett og konsum av sjømat

Fredag 23. august 1996

INTER NOR Alexandra Hotel, Molde – tlf. 71 25 11 33 – fax. 71 21 66 35

Program

08.30–10.00	Registrering med kaffe	14.00–14.30	Norges oppfølging av nasjonale og internasjonale krav vedrørende prøvetaking og undersøkelser Distriktsjef Bjørn Røthe Knudtsen, Fiskeridirektoratet, Trondheim
10.00–10.10	Åpning Dir. Kåre Julshamn, formann i norsk komité av NMKL	14.30–14.50	Internasjonalt samarbeid vedrørende giftige alger Forsker Einar Dahl, Havforskningsinstituttet, Flødevigen
10.10–10.40	Forekomst av de viktigste toksiske artene Professor Tore Aune, NVH, Oslo	14.50–15.00	Kaffe
10.40–11.10	Toksinproduksjon og toksintyper 1. amanuensis Trygve Poppe, NVH, Oslo	15.20–15.40	Overvåking og varslingsystemer for skjellnæring og konsumentoffentlig satsing Dr. scient. Ingrid Marthinussen, Bergen
11.10–11.30	Stoffenes effekt og giftvirkning på fisk 1. amanuensis Trygve Poppe, NVH, Oslo	15.40–16.00	Fiskeoppdretternes behov for kontrolltiltak knyttet til giftige marine alger Oppdretter Sveinung Havrevoll
11.30–11.40	Kaffe	16.00–16.20	Skjeloppdretternes behov for kontrolltiltak knyttet til giftige alger Daglig leder Reidar Vangsnes, Fjordaker
11.40–12.00	Stoffenes effekt og giftvirkning på skalldyr Forsker Øyvind Strand, Havforskningsinstituttet, Bergen	16.20–16.30	Oppsummering og avslutning Avd. dir. Bjarne Aalvik, Fiskeridirektoratet, Bergen
12.00–12.30	Virkning på konsument Professor Tore Aune, NVH, Oslo		
12.30–13.30	Lunsj		
13.30–14.00	Analysemetoder til påvisning av giftige algetoksiner og grenseverdier Professor Tore Aune, NVH		

Påmelding

Påmelding til symposiet skjer ved å fylle ut og sende inn påmeldingsslippen til:
Fiskeridirektoratets ernæringsinstitutt, Postboks 185, 5002 Bergen (faks. 55 23 80 95).

Påmeldingen er først gyldig når deltageravgiften er betalt inn på bankgiro 5214.20.17261.
Påmeldingsfristen er fredag 9. august

PORTO

Påmelding og deltagelse blir ikke bekreftet. Ytterligere opplysninger om symposiet kan fås ved henvendelse til Kåre Julshamn (tlf. 55 23 80 95) eller til Bjarne Aalvik (tlf. 55 23 81 89; faks. 55 23 80 90).

Påmelding til NMKLs SYMPOSIUM 23. AUGUST 1996

Navn

Inst./Firma

Postadresse

Telefon Telefaks

Deltageravgift; kryss av:

Deltagere Nkr. 700.....Studenter Nkr. 500.....

Deltageravgiften, som inkluderer lunsj, kaffe og møtepapirer, settes inn på bankgiro 5214.20.17261

Medalje for skillerist

Selskabet for de norske Fiskeriers Fremme har besluttet å tildele fisker Paul Brattøy, Averøy i Nøre og Romsdal, selskabets gullmedalje. Brattøy får gullmedaljen for sin oppfinnelse av sorteringsristen for rekestrål og sitt pionerarbeid for selektivt fiske. Prinsippet med sorteringsrist har etter Brattøys oppfinnelse utviklet seg til et effektivt redskap også i andre former for trålfiske.

Skilleristen, kalt Nordmøre-rista, ble i utgangspunktet brukt i rekefisket for å skille ut maneter, men det viste seg raskt at rista var egnet til langt mer, nemlig å sortere ut uønsket bifangst ved rekestråling. Siden 1989 har det vært drevet et kontinuerlig utviklingsarbeid for å forbedre bruken av sorteringsrist i ulike typer tråling. Etter at Paul Brattøy satte det hele igang har andre overtatt og sorteringsrist er i dag i bruk i ulike deler av verden, mellom annet i Russland, på Island, i Canada og i Australia.

Paul Brattøy startet med sorteringsrist på 1970-tallet og drev i mange år utviklingen alene, uten noen form for offentlig assistanse. Senere kom

ulike miljøer på banen. Fiskeridirektoratet, Norges fiskerihøgskole og Institutt for Marin Prosjektering har siden 1989 deltatt aktivt i utviklingen av sorteringsrist i trålfisket, og oppfinnelsen blir regnet som det mest nyskapende innen redskapsteknologi siden krigen.

Gjentatte forsøk har vist at Nordmøre-rista virker etter hensikten og siden 1993 har det vært påbudt med skillerist i alt trålfiske nord for 62 gr. N. Oppfinnelsen av Nordmøre-rista og bruken av den har redusert utkastproblematikken vesentlig og inngår som et redskap for bærekraftig utnyttelse av marine ressurser.

Produksjon av sorteringsrister er også blitt industri. Ved siden av produksjon av rekerister har man i Tromsø startet selskapet Selfi AS som produserer sorteringsristen «Sort-X» til bruk i torskestråling.

Utdelingen av Selskabet for de norske Fiskeriers Fremmes gullmedalje finner sted under en mottakelse i Håkonshallen i Bergen onsdag 8. mai klokken 19.30. Paul Brattøy får gullmedaljen overrakt av preses Sigbjørn Lomelde i Selskabet, og Selskabets medaljer blir sjeldent utdelt. Siste 40 år er det utdelt 12 medaljer, de aller fleste i sølv.

FG Olav Lekve

Paul Brattøy får Selskabet for de norske Fiskeriers Fremmes gullmedalje av selskabets preses, Sigbjørn Lomelde.

Omsetning av laks og ørret januar – april 1996

Av Knut Johnsen

Kontoret for havbruksutredning, Fiskeridirektoratet

Fiskeridirektoratet presenterer slakte- og eksporttall for laks og ørret for perioden januar – april 1996, samt prisutviklingen for laks for perioden januar – mai 1996. Slaktetallene er innhentet direkte fra pakkeriene. Eksport-tallene er hentet fra Eksportutvalget for fisk sin statistikk.

Slakting

Laks

Fiskeridirektoratet har i april 1996 registrert en slakting på **14.995 tonn** (tab.1.) sløyd laks. Hittil i år er det registrert en utslakting på **65.181 tonn** sløyd laks. FNL's prognosetall for samme periode er vel 12.000 tonn høyere (77.290 tonn). Eksportutvalgets tall for samme periode er 63.957 tonn (se. tab.2). Her bør en kanskje legge til at eksportutvalgets tallmateriale går fra dato til dato, mens Fiskeridirektoratets tallmateriale er basert på ukerapporter. Det betyr at de to siste slaktedagene i april foreløpig ikke er med i slaktestatistikken, men er med i eksportstatistikken. Disse to dagene blir forøvrig registrert under mai. Volumøkningen i forhold til 1995 er i følge eksporttallene på ca. **13%**.

Utslaktingen i april gikk ned ca. 2.000 tonn i forhold til mars. Dette skyldes en hektisk utslakting i siste del av mars – før påske, og at etterspørselen deretter har roet seg ned. Det var Møre og

Romsdal som hadde størst utslakting i april **3.044 tonn**, foran Hordaland og Nordland. Hordaland har fortsatt størst utslakting hittil i år med **13.741 tonn**, tett fulgt av Nordland med 13.245 tonn. Størst nedgang i slaktet volum fra mars til april hadde Hordaland med en reduksjon på ca 750 tonn. Størst økning i utslaktet volum fra mars til april hadde Møre og Romsdal med ca. 450 tonn.

Av størrelsesfordelingen framgår det at det i april er laks av 4–5 kgs som var den dominerende størrelse, mens det var 3–4 kgs laks som var den største gruppen i mars. Det forklares enkelt med større interesse for mindre fisk før påske. Det er fortsatt 94-generasjonen som det slaktes mest fisk fra. I følge FNL var det innen utgangen av april slaktet ca. 86% fra 94-generasjonen og 14% fra 95-generasjonen. Innslaget av 95-generasjon vil nå øke gradvis ettersom 94-generasjonen slaktes ut. I siste uken av april var forholdet 80/20 mellom 94g og 95g.

Innslaget produksjonsfisk i april var på ca. 5 %, og mengden utkast var på ca. 0,6%. Det er det samme som for hele perioden.

Ørret

Fiskeridirektoratet har registrert en utslakting av ørret på **964 tonn** i april, fordelt på **914 tonn** sløyd- og 50 tonn rund. Hittil i år er det totalt slaktet 3.383 tonn ørret, fordelt på 3.206 tonn sløyd-

Tabell 1. Slakting av laks og ørret. Mengde i tonn.

Fylke	Laks		Ørret			
	April 1996	Hittil i år	April 1996		Hittil i år	
	Laks sløyd	Laks sløyd	Ørret sløyd	Ørret rund	Ørret sløyd	Ørret rund
Finnmark	313	1.118				
Troms	1.300	4.749				
Nordland	2.739	13.245				
Nord Trøndelag	417	2.962			19	
Sør Trøndelag	2.408	10.795	108	8	210	8
Møre og Romsdal	3.044	10.128	429		1.246	
Sogn og Fjordane	1.224	5.470	46	7	120	43
Hordaland	2.888	13.741	330	35	1.486	107
Rogaland	467	2.063	1		58	15
Vest Agder	194	911			68	4
Totalt	14.995	65.181	914	50	3.206	177
Totalt ørret			964		3.383	

Kilde: Fiskeridirektoratet (Foreløpige og korrigerte tall)

Tabell 2. Eksport av laks og ørret. Mengde i tonn, verdi i 1000,- kr.

Kategori	April 1996		Jan-April 1996		Jan-April 1995		Mengde endr. %	Verdi endr. %
	Mengde	Verdi	Mengde	Verdi	Mengde	Verdi		
Laks	16.861	530.654	63.957	1.969.743	56.772	1.991.221	13 %	-1 %
Ørret	1.162	31.459	2.494	66.861	1.011	35.248	147 %	89 %
TOTALT.	18.023	562.113	66.451	2.036.604	57.783	2.026.469	15 %	1 %
Fersk Laks	13.836	400.443	51.056	1.431.921	45.547	1.452.939	12 %	-1 %
EU	12.105	347.031	43.831	1.233.769	39.051	1.229.841	12 %	0,5 %
Danmark	3.662	102.363	14.081	394.865	10.535	313.264	34 %	26 %
Frankrike	2.501	71.923	8.954	251.930	9.969	318.246	-10 %	-21 %
Japan	1.224	38.312	4.750	132.113	4.426	152.878	7 %	-14 %
Frossen Laks	1.407	39.855	6.027	161.202	5.997	205.552	0,5 %	-22 %
Japan	301	8.368	1.369	36.940	1.744	60.699	-22 %	-39 %
Taiwan	414	11.418	1.395	36.402	1.258	40.516	10 %	-10 %
Frossen Laksefilet	759	45.136	3.366	194.587	2.790	173.162	21 %	12 %
Fersk Laksefilet	684	32.496	2.613	116.985	1.693	94.298	54 %	24 %
Røkt Laks	103	9.117	495	43.493	485	46.539	2 %	-7 %
Frossen Ørret	967	26.176	2.168	57.899	887	30.952	144 %	87 %
Japan	916	24.836	1.841	49.484	573	20.215	221 %	144 %
Russland	32	821	110	2.967	0	0	10 %	0 %

Kilde: Eksportutvalget for fisk.

og 177 tonn rund. Slaktetallene for april var ca 60% høyere enn i mars (574 tonn). Det har sammenheng med en økning i eksporten av ørret til Japan (se tab 2.). Det var Møre og Romsdal som hadde størst aktivitet i april med en utslakting på 429 tonn. Det var en økning på hele 248 tonn i forhold til mars. Hordaland er fortsatt det fylke som har slaktet mest ørret, med 1.486 tonn pr. april, med Møre og Romsdal som nr. 2 (1.246 tonn). Utslaktingen i Rogaland og Vest Agder ser ut til å ha stoppet helt opp.

Det ble også i april eksportert mer ørret enn det ble slaktet (1.162 tonn) (se tab. 2), og 83% av eksporten var frossen. Det store slakteoverskuddet fra tidligere i år som har vært over 50%, er i ferd med å avta hvilket betyr at fryselaagene reduseres. Ved utgangen av april er det slaktet 36% mer enn det er eksportert. Innenlandsmarkedet tar unna endel ørret. Hvor stort dette markedet er vet en ikke med sikkerhet. Foreløpige antagelser går ut på ca 30% av totalopptaket selges innenlands.

Det er liten etterspørsel etter rundpakket ørret. Fisk med innmat utgjør kun 5% av totalkvantumet.

Innslaget av produksjonsfisk for ørret var i april på 1,3 % og utkast på 1%. For hele perioden er innslaget produksjonsfisk på 5%, som skyldes usedvanlig mye produksjonsfisk i februar i Sør Trøndelag og Møre og Romsdal.

Priser

Gjennomsnittlig førstehandspris for **laks** i april var **kr. 26,41** og for mai **kr 24,32** i følge FNLS lakse-rapporter. Det var en positiv prisutvikling i mars og april, mens i mai har prisen igjen gått tilbake. Prisene i april var i snitt ca kr. 3,30 under prisene i april-1995. I mai derimot er prisene ca. kr. 7,50 lavere enn mai-1995. I 1995 var gjennomsnittspris ca kr. 30,- de fire første månedene. I mai og juni -95 var det prisøkning (se fig.1), med prisfall igjen

på ettersommeren. De siste årene har det vært vanlig med en prisoppgang på våren og forsommeren, og det er spesielt fisk over 3 kg som har bidratt til dette. I år ser det ut til at både prisoppgang og prisnedgang har kommet tidligere enn de to foregående år. Forholdet er ellers det samme, det er fisk over 3 kg som er best betalt, mens småfisk drar prisene ned. Vi står nå igjen overfor et generasjonsskifte. Innslaget av 94-generasjon i slaktene vil avta, mens 95-generasjonen vil overta. Det betyr og at tilbudet av stor fisk vil avta, mens tilbudet av liten fisk vil øke. En vil derfor kunne forvente en viss prisøkning på større fisk, mens prisene på liten og mellomstor fisk vil jevne seg ut.

Minsteimportprisene (MIP) overvåkes fortsatt. I følge siste dagers rapporter ser det ut til at en fra skotsk side planlegger å ha ferdig en dumpinganklage før MIP går ut 15. juni.

Eksport

Laks

Det ble i april totalt eksportert **16.861 tonn laks** til en verdi av **530,7 mill kr.** I perioden januar – april ble det eksportert **63.957 tonn laks** til en verdi av **1.969,7 mill kr.** Det tilsvarer en kvantumsøkning på 13% i forhold til 1995. Verdien av lakseeksporten var imidlertid 1% lavere enn i tilsvarende periode i 1995. Det er forøvrig en svak forbedring i forhold til forrige måned og gjenspeiler at en har hatt en viss prisoppgang i mars og april. Status så langt er at selv med 13% høyere eksportvolum så er inntektene omtrent på samme nivå som i fjor.

Ørret

Ørreteksporten var i mars **1.162 tonn** til en verdi av **31,5 mill kr.** Totalt i perioden er det eksportert

2.494 tonn til en verdi av **66,9 mill kr.** Ørreteksporten økte med 67% i april i forhold til mars, og inntektene steg med 10 mill kr. Gjennomsnittlig eksportpris (fob.) er nå ca. kr. 27,-, (kilde: Eksportutvalget for fisk) som er en prisoppgang på 60 øre i forhold til mars. Ørreteksporten har hatt en kvantumsøkning i perioden jan – april 1996 på 147% i forhold i fjor, og en verdiøkning på 89%. Som for laks så er også ørretpriene lavere i år enn i fjor. Gjennomsnittlig eksportpris (fob.) i april 1995 var kr. 35,12, mens den i april 1996 er kr. 27,06 – vel 8 kroner lavere.

Det ble **totalt av laks og ørret** eksportert **66.451 tonn** til en verdi av **2.036,6 mill kr.** i perioden januar – april 1996. Det tilsvarer en kvantumsøkning på 15%, og en svak verdiøkning på 1% i forhold til i fjor.

Fersk laks

Eksporten av fersk laks var i april **13.836 tonn**, til en verdi av **400,4 mill kr.** Hittil i år er det eksportert **51.056 tonn** fersk laks til en verdi av **1.431,9 mill kr.** Henholdsvis en kvantumsøkning på 12%, og en verdinedgang på 1% i forhold til 1995. Det er EU som fortsatt er det dominerende marked, med **Danmark** og **Frankrike** som de to viktigste kundene. Det er ingen store endringer å spore i eksporten til EU fra mars til april. Danmark hadde en svak økning, mens Frankrike hadde en svak nedgang. Eksporten til Danmark utgjorde i april 30% av all eksport av fersk laks til EU

Volum-messig har eksporten til Danmark økt med 34% i 1996 i forhold til 1995. Verdiøkningen er på 26%. Dette bare befester Danmark sin posisjon som «trading-» og transittmarked. Frankrike har fortsatt en negativ trend, og har redusert sitt importvolum med 10% i perioden. Verdien er redusert med 21%. Årsaken til dette er det vanskelig å si noe sikkert om, men det kan skyldes økt press fra andre leverandører, eks. Chile, og reeksport fra Danmark.

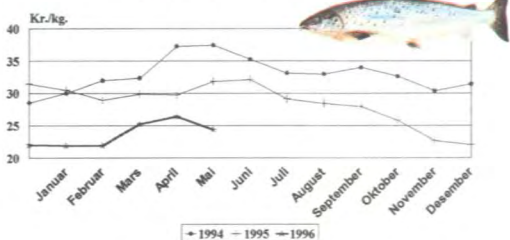
Eksporten av fersk laks til **Japan** er omtrent på samme nivå i april som i mars. Det tilsvarer ca 7% økning av volum i forhold til i fjor. Verdien er 14% lavere enn i 1995, hvilket gjenspeiler at prisene er generelt lavere i år.

Frossen laks

Eksporten av frossen laks var i april på **1.407 tonn** til en verdi av **39,9 mill kr.**, som er omtrent det samme som i mars. I hele perioden er det eksportert **6.027 tonn** til en verdi av **161,2 mill kr.** Kvantumsøkningen er på kun 0,5 %, mens verdien gikk ned med 22% i forhold til i fjor. Japan og Taiwan skifter om å være største enkeltmarked. I mars var det Japan som importerte mest, med Taiwan som nummer to. I april har Japan redusert sitt kvantum med ca. 90 tonn til **301 tonn**, mens Taiwan økte importen med 138 tonn, og var det landet som importerte mest frossenlaks i april med **414 tonn.**

Eksporten av frossen laks til Japan har gått

GJENNOMSNIITSPRISER FOR LAKS PR. MÅNED
1994, 1995 og Jan-Mai 1996

Kilde: FNL. (Pris til oppdretter)

sterkt tilbake både i kvantum og verdi i forhold til 1995. Dette kan skyldes en viss økning i eksporten av fersk laks, men også press fra andre leverandører enn Norge kan ha hatt innvirkning. Eksporten til Taiwan ser ut til å øke, volumet har gått opp med 10% i forhold til i fjor, men verdien er 10% lavere, pga generelt lavere priser. Det er og verd å merke seg at både Russland og Korea øker sin import. Mest positiv utvikling har Russland som nå er på 6. plass blant våre viktigste markeder for frossenlaks. Russland har mer enn fordoblet sin import i år i forhold til i fjor, og kan etterhvert bli et stort og interessant marked.

Laksefilet

Eksporten av laksefilet fortsetter på en positiv utvikling. I april ble det eksportert **759 tonn frossen laksefilet** til en verdi av **45,1 mill kr.**, som er noe lavere enn i mars. Totalt i perioden er det eksportert **3.366 tonn frossen laksefilet** til en verdi av **194,6 mill kr.** Dette er forøvrig mer enn verdien av frossen laks. Volumøkningen så langt i 1995 er på 21% og verdiøkningen er på 12%.

Av *fersk laksefilet* ble det eksportert **864 tonn** i april, til en verdi av **32,5 mill kr.** Også det noe lavere enn i mars. Av *fersk laksefilet* er det totalt eksportert **2.613 tonn** til en verdi av **117 mill kr.** For fersk laksefilet er volumøkningen på 54% og verdiøkningen på 24% hittil i 1996. Danmark og Frankrike står for de største importøkningene.

Gjennomsnittlig eksportpris for *fersk laksefilet* gikk opp med kr. 2,50 i april – til kr. 47,48. Likevel er gjennomsnittlig eksportpris for *frossen laksefilet* ca. 12 kroner høyere (kr. 59,46). Ettersom det har etablert seg et visst spotmarked for fersk laksefilet så svinger prisene i takt med prisene for fersk laks. Frossen laksefilet er mer bearbeidet vare og gjerne bundet i langsiktige avtaler. For *fersk laksefilet* er de største markedene Frankrike og Danmark. For *frossen laksefilet* er det Tyskland og Frankrike som er her de største.

Røkt laks

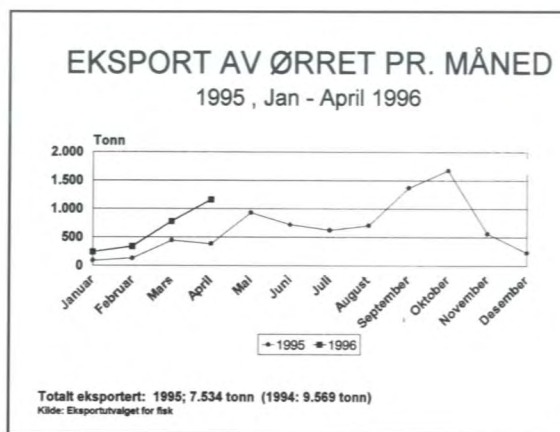
Eksporten av røkt laks gikk noe ned i april i forhold til mars. Volum-messig er eksporten hittil i år omtrent som i 1995, men verdien har gått noe ned.

Frossen Ørret

Det ble i april eksportert **967 tonn** frossen ørret, til en verdi av **26,2 mill. kr.** Det er en økning i volum i forhold til mars (627 tonn) på hele 54%. I hele perioden er det eksportert **2.168 tonn** til en verdi av **57,9 mill. kr.** Dette representerer en volumøkning på 144% og en verdiøkning på 87% i forhold til 1995. Frossen ørret utgjorde i april 83% av totaleksporten av ørret.

Det er fortsatt Japan som er det største markedet. Eksporten til Japan økte kraftig i april og kom opp i **916 tonn** som var hele 95% av totaleksporten av frossen ørret.

Eksportutviklingen til Japan er positiv, hittil i år har kvantumet økt med 221% til **1.841 tonn**. Prisene har derimot gått ned, og fob. prisene er nå ca. 8 kroner lavere enn i tilsvarende periode i 1995. Derfor er verdiøkningen på «kun» 144%. Hovedårsaken ligger i lavere Yenkurs. Eksportinntektene fra Japan hittil i år er på **49,5 mill. kr.** Det er og verd å merke seg at Russland er begynt

å vise interesse, og er nå faktisk det nest viktigste marked for frossen ørret. Selv om volumene enda er små, så har Russland økt sin import fra **0 tonn** i denne perioden i fjor, til **110 tonn** hittil i år. Det skal bli interessant å følge denne utviklingen.

Lån og løyve

Merkeregisteret

Det opplyses nedenfor hvem som har fått ervervsloyve, fartøyets navn og registreringsnummer, samt hvilke fangstloyve som er tildelt.

Brukte fartøy

Reder	Fartøy/reg.nr.	Konsesjonstype
/S under stiftelse v/Jenfred Karlsen Myre	«Havur» N-6-ME	Torskekvote
Polarhav A/S Honningsvåg	«Valanes» F-92-NK	Seinottillatelse, Reke- og loddetråltillatelse Torsketråltillatelse
A/S under stiftelse v/Erling R. Nerland Molde	«Førde Junior» SF-12-B	Ervervstillatelse
John-Hugo Olsen Harstad	«Fred-Hugo» T-10-H	Torskekvote

Nybygg

Det opplyses nedenfor hvem som har fått ervervsloyve, fartøyets navn og registreringsnummer.

Utsettelse av frist for kontraktsinngåelse - nybygg til utskifting

Reder	Fartøy/reg.nr.	Konsesjonstype
Lifangst K/S Straume	«Ligrunn» H-8-F	Ringnottillatelse

Importert

Det opplyses nedenfor hvem som har fått forhåndstilsagn om ervervsloyve, fartøyets navn og registreringsnummer.

Reder	Fartøy/reg.nr.	Konsesjonstype
Vikafisk A/S Silsand	«Cape Lance»	Reketråltillatelse

Lån og løyve

Trål

Det opplyses nedenfor hvem som har fått ovennevnte konsesjonstype og hvilke fiskearter den omfatter.

Reder	Fartøy/reg.nr	Konsesjonstype
Cetus A/S v/Aleksander Vedø Vedavågen	«Cetus» F-569-K	Nordsjøtrållatelse
Nordvågen Kystfiske A/S v/Lars Nylund Nordvågen	«Britt Hege» F-188-NK	Loddestrållatelse

Oppdrett

Det opplyses nedenfor hvem som har fått nevnte løyve, lokalisering av anlegg, størrelse på produksjonsvolum samt registreringsnummer.

Oppdrett av laks/ørret

Oppdretter	Lokalisering	Prod.volum	Reg.nr.
Nordlaks A/S Stokmarknes	Skjåneset	8.000 m3*	N/h 4 og N/h 14
	Fiskebølvika	12.000 m3	
	Vedøya	24.000 m3*	
	Bullatholmen	12.000 m3	
	Sandnes Vest	12.000 m3	
	Sandnes Midten	12.000 m3	
	Bergvikodden	36.000 m3**	
	Sandnes Øst	36.000 m3**	
	Dragnes Øst	36.000 m3**	
	Helgeneshamn	36.000 m3**	
Sørvika	36.000 m3**		
i samdrift med			
Fiskebøl Havbruk A/S Stokmarknes	Skjåneset	8.000 m3*	N/h 1
	Fiskebølvika	8.000 m3*	
	Vedøya	12.000 m3	
	Bullatøya	24.000 m3*	
	Sandnes Vest	12.000 m3	
	Sandnes Midten	12.000 m3	
	Bergvikodden	12.000 m3	
	Sandnes Øst	36.000 m3**	
	Dragnes	36.000 m3**	
	Helgeneshamn	36.000 m3**	
Sørvika	36.000 m3**		

*) Tillatelsen gjelder inntil videre i påvente av lokalitetsundersøkelse, jfr. tidligere utstedte utslippstillatelse fra Fylkesmannens miljøvernnavdeling datert 17. mars 1995.

***) Tillatelsen gjelder inntil videre i påvente av lokalitetsundersøkelse, jfr. tidligere utstedte utslippstillatelse fra Fylkesmannens miljøvernnavdeling datert 22. april 1996.

Oppdretter	Lokalitet	Prod.volum	Reg.nr.
Bjarne og Jan Fiskeoppdrett A/S v/Stolt Sea Farm A/S Jektvik	Ø av Nesøya	24.000 m3	N/I 10
	Kokskjær	20.000 m3	
i samdrift med			
Solvær Sjøfarm A/S v/Stolt Sea Farm A/S Jektvik	Ø av Nesøya	24.000 m3	N/I 7
	Kokskjær	20.000 m3	
Fagervik Laks A/S Leirfjord	Juvika	8.000 m3	N/lf 2
	Notvika	8.000 m3	
	Vågen	8.000 m3	
	Ytterklubben	8.000 m3	
	Levangsvågen	3.000 m3	

Løsningen

«Den beste løsningen for alle parter hadde vært om vi hadde fått frihandel med laks og annen fisk mot fri import av europeiske jordbruksvarer».

Professor Rognvaldur Hannesson, NHH

Dersom

«Dersom du er et heldig menneske og vinner 1 million kroner i Lotto hver uke, vil pengebingen din om 57 år være like full som det Røkke er god for i dag».

Aktivitet (SND's fagtidsskrift)

Ikkje

«Auren er ikkje ein liten damfisk med gjørmesmak».

Audun Bjelkarøy, Domstein Salmon (Fjordenes Tidende)

Retts og slett

«Iskeindustrien har gjennom sine krav om prisreduksjon på fisk og varsel om stenging av alle mottak i Finnmark erklært norske fiskere krig. I tillegg har de gitt oss den endelige bekræftelsen på sin maktesløshet. De er rett og slett ikke i stand til å ivareta rollen som fiskernes kunder».

Formann Oddmund Bye, Norges Fiskarlag

Etterlysning

«En sterkt kapitalkrevende trålflåte er i ferd med å tømme all verdens hav for fisk. Hvor er kirka i dette bildet? Er det

ikke kirkas oppgave å ta vare på og forvalte skaperverket?»

Menighetsrådsmedlem Reinert Kamøy, Norkapp (Finnmark Dagblad)

Rampelys

«At norske kystvaktfolk legger seg på sida og lyser med sterke prosjektører på våre fiskere mens de driver og arbeider med et kast, synes vi lite om, og kunne tenke oss at de holdt opp med den slags virksomhet. Norsk kystvakt har heller ingen spesielle rettigheter i internasjonal sone».

Direktør Christian Olesen, danske Notfiskeres Producentorganisasjon, om situasjonen i Smutt-havet (Fiskaren)

Hvor?

«Det er fiskerikrise i Finnmark. To av tre fiskebruk har stengt sine mottak, fiskeindustrien går under, ledigheten stiger. Det mangle ikke fisk, hører vi, det mangler marked. Hvor er det blitt av det markedet som nei-politikerne garanterte under EU-striden, da omkvedet var at «Europa trenger fisken vår?»».

Øyvind Johnsen (Arbeiderbladet)

Lillehammer

«Lillehammer tilskuer har visstnok ennå ikke foreslått noen løsning på fiskerikrisen i Finnmark. Dersom våre informasjoner er korrekte, så tilhører Lillehammeravisen et lite mindretall».

Bjørn Tore Forberg (Fiskaren)

Fritt fiske for kystflåten

Fiskeridepartementet har med virkning fra 24. mai åpnet for fritt fiske etter torsk for konvensjonelle fartøy under 28 meter som fisker i Gruppe I. Fartøyene i gruppe II får økt sine kvoter med 20%.

Fiskeridepartementet har som forutsatt ved innføringen av årets torskereregulering, nøye fulgt utviklingen i fisket, for å kunne gi fiskerne mulighet på en best mulig måte å planlegge sitt fiske innenfor totalkvotene.

Fisket etter torsk med konvensjonelle red-

skap har hittil i år vært noe bedre enn i fjor, men Fiskeridepartementet har likevel, i samråd med Fiskeridirektoratet og Norges Fiskarlag, funnet et grunnlag for allerede nå å åpne for fritt fiske for resten av året. Dette er to måneder tidligere enn i fjor.

For å sikre høstfisket og juletorsken som har god avsetning og gode priser, opprettholdes kvoten på 10.000 tonn for perioden fra 1. oktober og ut året.

Ny styreformann i Frionor AS

Lysaker 23. mai 1996 – Olaf Christophersen, Bergen, ble valgt til ny styreformann i Frionor AS på selskapets generalforsamling torsdag. Olaf Christophersen overtar etter Bent Fuglesang som går ut av styret. Som nye styremedlemmer ble Bernt Hansen, Sommarøy, Sverre Morten Blix, Oslo, og Svein E. Skorstad, Oslo, innvalgt.

Etter dette har styret i Frionor A/S følgende sammensetning: Olaf Christophersen, Bergen, formann, Ragnar Grøntvedt, Dyrvik, nestfor-

mann, Sverre Morten Blix, Oslo, Svein E. Skorstad, Oslo, Bent Hansen, Sommarøy, Haakon Brødstrup, Tromsø, og de ansattes representanter Øyvind Briså, Bærum, og Torgunn Johnsen, Nesodden.

Generalforsamlingen vedtok å endre vedtektenes § 8 slik at det heretter også skal velges en valgkomité-formann. Et forslag om å endre vedtektenes § 4 slik at stemmerettsbegrensningene bortfaller, fikk ikke den nødvendige støtte.

B-blad

Returadresse:
Fiskets Gang
Postboks 185
N-5002 BERGEN
NORWAY

*Livet
i havet
vårt ansvar!*

FISKERIDIREKTORATET

Fiskets Gang

- Artikler om fiskeriforskning, prøvefiske, leitetjenesten
- Intervjuer og reportasjer om aktuelle fiskerisaker
- Nytt fra fiskeriadministrasjonen
- Fiskerinyheter fra inn- og utland
- Statistikk for norsk fiske
- Oversikt over Norges eksport av fiskeprodukter

Kommer ut 1. gang i måneden.
Utgis av Fiskeridirektøren

Ja takk,

.....
Navn

.....
Adresse

.....
Poststed

bestiller Fiskets Gang

- 1 år for kroner 250,-
- student kroner 100,-
- 1 år utland kroner 350,-
- 1 år utland m. fly kroner 450,-

Abonnementet blir betalt så snart jeg får tilsendt innbetalingskort.

Fiskets Gang

Boks 185
5002 Bergen